

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MELCHIORJA WATHELETA,
predstavljeni 29. aprila 2014¹

Zadeva C-580/12 P

**Guardian Industries Corp.,
Guardian Europe Sàrl
proti**

Evropski komisiji

„Pritožba — Omejevalni sporazumi — Trg ravnega stekla — Izračun globe — Upoštevanje interne prodaje podjetij — Razumni rok — Dopustnost prepozno predloženih dokumentov“

1. Družbi Guardian Industries Corp. in Guardian Europe Sàrl (v nadaljevanju skupaj: Guardian ali pritožnici) v tej pritožbi predlagata razveljavitev sodbe Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija,² s katero je Splošno sodišče Evropske unije zavrnilo njuno tožbo. S to tožbo sta predlagali razglasitev ničnosti odločbe z dne 28. novembra 2007, s katero jima je Evropska komisija zaradi udeležbe pri omejevalnem sporazumu na trgu ravnega stekla v obdobju med aprilom 2004 in februarjem 2005 naložila globo v višini 148 milijonov EUR.³

2. Komisija pri izračunu globe, ki je osrednje vprašanje v tem pritožbenem postopku, ni upoštevala „lastne prodaje“, torej interne prodaje vertikalno povezanim podjetjem. Družba Guardian, ki je prodajala le neodvisnim tretjim strankam, meni, da bi morala biti v skladu z načelom prepovedi diskriminacije deležna zmanjšanja globe, ki ji je bila naložena, v razmerju, enakovrednemu tistemu med interno prodajo in skupnim obsegom trga. Drugo pomembno vprašanje v obravnavani zadevi se nanaša na razumno trajanje postopka pred Splošnim sodiščem, saj je namreč med koncem pisnega postopka in sklepom o začetku ustnega postopka poteklo nič manj kot tri leta in pet mesecev, ne da bi bil v tem času vložen kakršen koli procesni akt ali da bi za tako trajanje obstajal nek očitni razlog.

I – Dejansko stanje

3. Dejansko stanje in sporna odločba sta navedena v točkah od 1 do 10 izpodbijane sodbe kot sledi:

„1. Tožeči stranki, družbi Guardian Industries Corp. in Guardian Europe Sàrl, sta del skupine Guardian, ki proizvaja ravno in avtomobilsko steklo. Družba Guardian Industries je na čelu skupine Guardian in ima v posredni lasti 100-odstotni delež kapitala družbe Guardian Europe.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — T-82/08, EU:T:2012:494, v nadaljevanju: „izpodbijana sodba“.

3 — C(2007) 5791 final v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 ES (zdaj člen 101 PDEU) in člena 53 Sporazuma EGP (Zadeva COMP/39.165 – Ravno steklo), katere povzetek je bil objavljen v UL 2008 C 127, str. 9 (v nadaljevanju: sporna odločba). V teh sklepnih predlogih bom uporabljal staro številčenje, ker je bila sporna odločba sprejeta na podlagi Pogodbe ES.

2. Komisija Evropskih skupnosti je 22. in 23. februarja ter 15. marca 2005 opravila nenapovedane preiskave, med drugim v prostorih družb Guardian Flachglas GmbH, Guardian Europe in Guardian Luxguard I SA.
 3. Družba Asahi Glass Co. Ltd in vse njene hčerinske družbe, vključno z družbo Glaverbel SA/NV, ki je pozneje postala družba AGC Flat Glass Europe SA/NV (v nadaljevanju: Glaverbel), so 2. marca 2005 vložile zahtevo za imuniteto pred globami ali, odvisno od primera, za znižanje globe na podlagi Obvestila Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 155).
 4. Komisija je 3. januarja 2006 uvedla postopek na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205) in stranke o tem obvestila 6. marca 2006.
 5. Komisija je 10. februarja 2006 več družbam, med drugim tožečima strankama, poslala zahteve za informacije. Družba Guardian Europe je na to zahtevo odgovorila 10. marca 2006.
 6. Komisija je 9. marca 2007 sprejela obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki ga je 13. in 14. marca 2007 poslala več družbam, med drugim tožečima strankama.
 7. Komisija je 28. novembra 2007 sprejela [sporno odločbo,] [...] ki je bila tožečima strankama vročena 3. decembra 2007.
 8. [Sporna] odločba je bila naslovljena tudi na družbe Asahi Glass, Glaverbel, Pilkington Deutschland AG, Pilkington Group Ltd, Pilkington Holding GmbH (v nadaljevanju: skupaj: Pilkington) ter družbi Compagnie de Saint-Gobain SA in Saint-Gobain Glass France SA (v nadaljevanju: skupaj: Saint-Gobain).
 9. Komisija je v [sporni] odločbi navedla, da so bile družbe, na katere je bila odločba naslovljena, udeležene pri enotni in trajajoči kršitvi na podlagi člena 81(1) ES, ki je segala na območje Evropskega gospodarskega prostora (EGP) in je zajemala določitev zvišanja cen, minimalnih cen, ciljev glede cen, zamrznitve cen in drugih poslovnih pogojev za prodajo neodvisnim strankam štirih kategorij proizvodov iz ravnega stekla, ki se uporabljajo v sektorju gradbeništva, in sicer ploskega stekla, energijsko učinkovitega stekla, lepljenega stekla in neobdelanih ogledal, ter izmenjavo poslovno občutljivih informacij.
 10. Tožeči stranki sta bili spoznani za krivi kršitve za obdobje od 20. aprila 2004 do 22. februarja 2005 in jima je bila solidarno naložena globa v višini 148 milijonov EUR.“
4. Družba Guardian je s tožbo z dne 12. februarja 2008 izpodbijala sporno odločbo pred Splošnim sodiščem.

II – Izpodbijana sodba

5. Družba Guardian je v utemeljitev predloga za razglasitev delne ničnosti sporne odločbe navajala samo en tožbeni razlog, ki se je nanašal na napačno ugotovljeno dejansko stanje v zvezi s trajanjem njene udeležbe pri omejevalnem sporazumu in geografsko razsežnostjo tega sporazuma. Predlog za zmanjšanje globe je temeljil na treh tožbenih razlogih. Prvi se je nanašal na nastanek ustreznih posledic razloga za razglasitev delne ničnosti. V okviru drugega tožbenega razloga je družba Guardian zatrjevala kršitev načela prepovedi diskriminacije in obveznosti obrazložitve. Tretji tožbeni razlog se je nanašal na napako pri presoji v zvezi z vlogo družbe Guardian pri omejevalnem sporazumu. Splošno sodišče je tožbo v celoti zavrnilo.

6. Najprej, Splošno sodišče je v zvezi z dopustnostjo dopisa Komisije z dne 10. februarja 2012 razsodilo tako:

- „19 Tožeči stranki sta na obravnavi izpodbijali dopustnost dopisa Komisije z dne 10. februarja 2012, ker naj bi ta vseboval številke, o katerih nista bili nikdar prej obveščeni.
- 20 Komisija meni, da je ta dopis, ki pomeni dopolnitev njenega odgovora z dne 23. januarja 2012 na vprašanja, ki ji jih je postavilo Splošno sodišče, dopusten.
- 21 Navesti je treba, da je ta dopis na Splošno sodišče prispel po izteku roka, ki je bil Komisiji določen, da pa je bil 10. februarja 2012 vseeno posredovan tožečima strankama. Ta dopis vsebuje stališča glede dokumenta, ki sta ga tožeči stranki predložili 8. februarja 2012, in dopolnitev odgovora Komisije na vprašanje, ki ga je Splošno sodišče pisno postavilo, da bi se nanj odgovorilo pred obravnavo, in ki se nanaša na metodo izračuna zneska globe, ki sta jo tožeči stranki predlagali za primer izključitve [interne] prodaje. Komisija je tako v njem po eni strani pojasnila, da se številke iz tabele št. 1 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah ne nanašajo le na interno prodajo, ampak tudi na prodajo nekaterih kategorij stekla, ki nazadnje niso bile upoštevane v [sporni] odločbi, in po drugi strani, kakšno je razmerje med skupno prodajo udeleženk omejevalnega sporazuma in njihovo interno prodajo.
- 22 Ob upoštevanju vsebine tega dopisa in tega, da je bil ta posredovan tožečima strankama, ki sta torej imeli možnost na obravnavi predstaviti svoja stališča glede vsebine tega dopisa, je treba zadevni dokument šteti za dopusten in zavrni ugovor nedopustnosti, ki sta ga podali tožeči stranki.“

7. Predlog za razglasitev ničnosti je bil zavrjen iz razlogov, navedenih v točkah od 28 do 93 izpodbijane sodbe.

8. V zvezi s predlogom za zmanjšanje globe je v točkah od 98 do 107 izpodbijane sodbe navedeno:

- „98 Tožeči stranki menita, da je Komisija po eni strani kršila načelo prepovedi diskriminacije, saj pri izračunu glob za preostale tri udeleženke omejevalnega sporazuma ni upoštevala vrednosti [...] interne prodaje skupinam, po drugi pa je kršila obveznost obrazložitve v zvezi s temi izračuni.
- 99 Tožeči stranki tako poudarjata, da ob neobrazložitvi izračuna glob za preostale tri udeleženke omejevalnega sporazuma in ob upoštevanju zaupnosti uporabljenih podatkov ne moreta določiti narave in vrednosti [interne] prodaje, izključene za vsako udeleženko omejevalnega sporazuma. Navajata, da mora zato Splošno sodišče izključitev navedene prodaje nadomestiti tako, da znesek globe, ki jima je bila naložena, zmanjša v sorazmerju z izključitvami na trgu ravnega stekla. Ta rešitev naj bi bila združljiva s Smernicami o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2, v nadaljevanju: smernice [iz leta 2006]), saj naj bi omogočila pravičen prikaz teže podjetja na upoštevnem trgu in naj bi jo Splošno sodišče že sprejelo.
- 100 Tožeči stranki pojasnujeta, da je Komisija iz celotne prodaje na trgu v višini 2,7 milijarde EUR [interno] prodajo v višini ene milijarde EUR. Ta znesek naj bi bil pridobljen tako, da se je od zneska celotne prodaje ravnega stekla, navedenega v izpodbijani odločbi, in sicer 1,7 milijarde EUR (točka 41 obrazložitve [sporne] odločbe), odštel znesek, naveden v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, in sicer 2,7 milijarde EUR (točka 41 obrazložitve [sporne] odločbe), in naj bi predstavljal 37 % celotnega obsega prodaje, katere vrednost je 2,7 milijarde EUR.
- 101 Komisija trditve tožečih strank izpodbija.

- 102 V skladu z ustaljeno sodno prakso je obseg obveznosti obrazložitve odvisen od narave zadevnega akta in okoliščin, v katerih je bil sprejet. Obrazložitev mora jasno in nedvoumno izražati razlogovanje institucije, ki je akt sprejela, tako da po eni strani sodišču Evropske unije omogoči opravljanje nadzora in po drugi strani zadevnim osebam omogoči seznanitev z utemeljitvijo sprejetega ukrepa, da lahko branijo svoje pravice in preverijo, ali je odločitev utemeljena.
- 103 Ne zahteva se, da morajo biti v obrazložitvi opredeljeni vsa upoštevana dejstva in dokazi, ker se vprašanje, ali obrazložitev nekega akta izpolnjuje zahteve iz člena 253 ES, ne presoja samo na podlagi njenega besedila, temveč tudi na podlagi njenega konteksta in vseh pravnih pravil, ki urejajo zadevno področje [...].
- 104 Komisija je v obravnavani zadevi navedla, da so se protikonkurenčni sporazumi nanašali na prodajo ravnega stekla neodvisnim strankam (točka 377 obrazložitve [sporne] odločbe) in je tako to prodajo uporabila pri izračunu osnovnega zneska glob (točka 41 obrazložitve izpodbijane odločbe, tabela št. 1, in točka 470 obrazložitve [sporne] odločbe). Komisija zato pri izračunu globe ni upoštevala prodaje ravnega stekla, namenjenega predelavi s strani oddelka podjetja ali družbe iste skupine. Ker je obstoj protikonkurenčnega ravnanja ugotovljen le za prodajo neodvisnim strankam, Komisiji ni mogoče očitati, da pri izračunu globe ni upoštevala interne prodaje vertikalno povezanih udeleženk omejevalnega sporazuma. Poleg tega ji ni mogoče očitati, da ni obrazložila izključitve navedene prodaje iz izračuna globe.
- 105 Poleg tega, kot je trdila Komisija, ni bilo dokazano, da bi vertikalno povezane udeleženke omejevalnega sporazuma, ki so zadevne proizvode dobavljale oddelkom istega podjetja ali družbam, ki so bile del iste skupine podjetij, zaradi zvišanja dodeljenih cen imele posredni dobiček niti da bi se zvišanje cen na nabavnem trgu odražalo v konkurenčni prednosti na prodajnem trgu predelanega ravnega stekla.
- 106 Nazadnje, kar zadeva trditev, da je Komisija s tem, da pri izračunu globe ni upoštevala interne prodaje, kršila načelo prepovedi diskriminacije, je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso načelo enakega obravnavanja oziroma prepovedi diskriminacije zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je taka obravnava objektivno utemeljena [...]. Ker je Komisija v obravnavani zadevi menila, da so se protikonkurenčna ravnanja nanašala le na ceno ravnega stekla, zaračunano neodvisnim strankam, je zaradi izključitve interne prodaje iz izračuna globe v primeru vertikalno povezanih udeleženk omejevalnega sporazuma samo različno obravnavala objektivno različne položaje. Komisiji zato ni mogoče očitati, da je kršila načelo prepovedi diskriminacije.
- 107 Ta tožbeni razlog je zato treba v celoti zavrniti.“

III – Pritožba

9. Družba Guardian in Komisija sta se udeležili pisnega postopka pred Sodiščem in obravnave, ki je potekala 12. decembra 2013.

10. Pred obravnavo treh pritožbenih razlogov, ki jih navaja družba Guardian, je treba obravnavati procesno vprašanje, ki je nastalo v obravnavani zadevi (po prvi izmenjavi pisnih vlog). Družba Guardian je v bistvu glede prvega pritožbenega razloga trdila, da je Komisija v odgovoru na tožbo prvič v obravnavo predložila dokaz učinkov omejevalnega sporazuma na interno prodajo. Ta dokaz naj bi bila izjava družbe Saint-Gobain, podana med upravnim postopkom in navedena v točki 37 odgovora Komisije. Navedena izjava naj bi dokazovala, da so bile cene pri prodajah med skupinami usklajene s cenami, ki jih je določil kartel, s čimer naj bi se ovrгло stališče glede neobstoja dokazov o taki uskladitvi, ki ga je pred tem zagovarjala Komisija in ki ga je Splošno sodišče sprejelo.

11. Predlog družbe Guardian, da se ji glede tega dovoli replika, je bil zavrjen. Družba Guardian je nato pri Sodišču vložila predlog za dopolnitev pritožbe z vidika tega, kar je bilo po njenem mnenju novo dejstvo. Ta predlog je bil prav tako zavrjen.

12. Menim, da zadošča ugotoviti, da pri tem ni šlo za novo dejstvo, saj je bila družba Guardian namreč seznanjena (vsekakor pa je imela možnost, da se seznaní) z dokumentom družbe Saint-Gobain, v katerem je navedena izjava, med upravnim postopkom.

13. Družba Guardian v okviru prvega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je v sporni odločbi potrdilo neupoštevanje lastne prodaje pri izračunu glob, naloženih družbam Asahi/Glaverbel, Pilkington in Saint Gobain, kršilo načelo enakega obravnavanja. Družba Guardian v okviru drugega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je dopis, ki ga je Komisija nanj naslovila 10. februarja 2012 (v nadaljevanju: dopis z dne 10. februarja 2012), razglasilo za dopusten, kršilo Poslovník ter načeli pravice do obrambe in enakosti orožij. Nazadnje, družba Guardian v okviru tretjega pritožbenega razloga trdi, da je postopek pred Splošnim sodiščem trajal nerazumno dolgo, s čimer ji je bila kršena temeljna pravica do poštenega sojenja v razumnem roku. Prvi in drugi pritožbeni razlog bom obravnaval skupaj.

A – Prvi in drugi pritožbeni razlog

14. Prvi pritožbeni razlog se nanaša na kršitev načela enakega obravnavanja. Nanaša se na točke od 104 do 106 izpodbijane sodbe.

1. Trditve strank

15. Družba Guardian v bistvu trdi, da v skladu z ustaljeno sodno prakso načelo enakega obravnavanja zahteva, da se pri izračunu globe interna prodaja upošteva kot primerljiva s prodajo neodvisnim tretjim strankam.⁴ Vendar poudarja, da ne izpodbija zakonitosti izključitve interne prodaje v zvezi z vertikalno povezanimi podjetji, temveč zakonitost tega, da globa, ki ji je bila naložena, ni bila v enakovrednem razmerju zmanjšana.

16. Komisija nasprotno trdi, da je Splošno sodišče v točki 105 izpodbijane sodbe le ugotovilo dejstva, ko je navedlo – ne da bi družba Guardian to izpodbijala⁵ – da ni znano, ali in v kakšnem obsegu so vertikalno povezani proizvajalci ravnega stekla imeli konkurenčno prednost na prodajnem trgu. Družba Guardian naj poleg tega ne bi niti na prvi stopnji niti v okviru te pritožbe (kar naj bi bilo vsekakor prepozno) dokazala obstoja take prednosti.

4 — Sodbe Europa Carton/Komisija (T-304/94, EU:T:1998:89, točka 117), KNP BT/Komisija (C-248/98 P, EU:C:2000:625, točka 62), izdana v pritožbenem postopku zoper sodbo KNP BT/Komisija (T-309/94, EU:T:1998:91), Lógstör Rör/Komisija (T-16/99, EU:T:2002:72, točka 360) in Tokai Carbon in drugi/Komisija (T-71/03, T-74/03, T-87/03 in T-91/03, EU:T:2005:220, točka 260).

5 — Komisija trdi, da pritožnici v točki 33 pritožbe ne izpodbijata ugotovitve *dejanskega stanja*, kot jo je izvedlo Splošno sodišče, temveč zatrjujeta, da je to za presojo upoštevnosti te ugotovitve uporabilo napačno *pravno* pravilo.

2. Presoja

a) Točki 104 in 105 izpodbijane sodbe

17. Razlaga, ki jo v zvezi z besedilom točke 105 izpodbijane sodbe zagovarja Komisija in ki se glasi: „Poleg tega, kot je trdila Komisija, ni bilo dokazano, da bi vertikalno povezane udeleženke omejevalnega sporazuma, ki so zadevne proizvode dobavljale oddelkom istega podjetja ali družbam, ki so bile del iste skupine podjetij, zaradi zvišanja dodeljenih cen imele posredni dobiček niti da bi se zvišanje cen na nabavnem trgu odražalo v konkurenčni prednosti na prodajnem trgu predelanega ravnega stekla“, me ne prepriča.

18. Ugotavljam, da v tej točki, ki se začne z besedno zvezo „poleg tega“, ni navedeno, katera stranka „ni dokazala“, da naj bi vertikalno povezane udeleženke omejevalnega sporazuma imele posredni dobiček od tega omejevalnega sporazuma.

19. Zato Komisija iz te točke 105 izpodbijane sodbe ne more sklepati, da bi morala ta morebiten posredni dobiček dokazati družba Guardian.

20. Dodajam, da je Splošno sodišče uporabilo trpnik tudi v točki 104 izpodbijane sodbe pri ugotovitvi, da „je [bil] obstoj protikonkurenčnega ravnanja ugotovljen le za prodajo neodvisnim strankam“, pri čemer pa po mnenju družbe Guardian tej trditvi nasprotuje točka 377 obrazložitve sporne odločbe, v kateri je navedeno, da so se „[o]mejevalni sporazumi [...] nanašali na cene, ki so se uporabljale za neodvisne stranke“, ne da bi bila interna prodaja izrecno izključena.

b) Pravilo je, da je lastna prodaja vključena v promet, ki je podlaga za izračun globe

21. Menim, da se kršitev člena 81(1) ES v skladu s sodno prakso Sodišča sicer ne more raztezati na razmerja znotraj gospodarske enote, ki jo sestavlja skupina družb,⁶ vendar pa sodna praksa Sodišča⁷ zahteva tudi enako obravnavanje lastne ali interne prodaje in zunanje prodaje, da se prepreči diskriminacija med vertikalno povezanimi podjetji, in tistimi, ki to niso.

22. Spoštovanje tega pravila se zahteva tako na podlagi smernic iz leta 1998⁸ kot smernic iz leta 2006.

23. Glede pojma „vrednost prodaje“ je v smernicah iz leta 2006 v točkah 5 in 6 „Uvoda“ pojasnjeno, da je „[z]a doseganje [tam navedenih] ciljev [...] primerno, da se Komisija pri osnovi za določanje glob sklicuje na vrednost prodaje blaga ali storitev, povezanih s kršitvijo“ in da se „[d]ejansko [...] kombinacija vrednosti prodaje, povezane s kršitvijo, in trajanja šteje kot ustrezen približek, ki odraža gospodarsko pomembnost kršitve in sorazmerno težo vsakega podjetja, udeleženega pri kršitvi. Sklicevanje na ta pokazatelja lahko samo dokaj natančno pokaže red velikosti globe in se ne bi smelo razumeti kot osnova za metodo avtomatskega in aritmetičnega izračuna (moj poudarek).

6 — Glej zlasti sodbo Viho/Komisija (C-73/95 P, EU:C:1996:405, točki 16 in 17).

7 — Sodba KNP BT/Komisija (EU:C:2000:625, točka 62).

8 — Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) Pogodbe ESPJ (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171, v nadaljevanju: smernice iz leta 1998).

24. Dalje, v oddelku „Metoda za določanje glob“, naslovu „1. Osnovni znesek globe“, delu „A. Določitev vrednosti prodaje“ je v točki 13 pojasnjeno, da bo „[z]a določitev osnovnega zneska globe, ki se naloži, [...] Komisija uporabila vrednost prodaje blaga ali storitev podjetja, neposredno ali posredno⁹] povezane s kršitvijo, v upoštevnem geografskem območju znotraj ozemlja EGP. Komisija bo običajno uporabila prodajo podjetja v zadnjem celem poslovnem letu njegove udeležbe pri kršitvi (v nadaljnjem besedilu: vrednost prodaje)“¹⁰ (moj poudarek).

25. V zvezi s tem pa ugotovitev Splošnega sodišča v točki 104 izpodbijane sodbe, da je Komisija navedla, da so se zadevni protikonkurenčni sporazumi nanašali na prodajo ravnega stekla neodvisnim strankam, ne upošteva tega, da upoštevanje interne prodaje pri izračunu globe ni povezano z vprašanjem, ali se omejevalni sporazum izrecno nanaša na neodvisne stranke ali, bolj splošno, zajema tudi transferne cene med skupinami, udeleženi pri omejevalnem sporazumu.

i) Sodna praksa

26. Najprej je treba opozoriti, da je Komisija tudi pred smernicami iz leta 1998 kot osnovo uporabljala celoten promet z zadevnim proizvodom v zadnjem letu omejevalnega sporazuma.¹¹

27. Dalje, po začetku veljavnosti smernic iz leta 1998 je Sodišče potrdilo, da lahko Komisija ukrepa na ta način, ko je razsodilo,¹² da „čeprav [s]mernice [iz leta 1998] ne določajo, da se višina glob izračuna v skladu s skupnim ali upoštevnim prometom, ne nasprotujejo temu, da se taki prometi upoštevajo pri določitvi višine globe, da bi se spoštovala splošna načela prava [Unije] in če okoliščine to zahtevajo.“

28. V zadevah, ki jih bom v nadaljevanju preučil, ugotavljam, da je bil vertikalno povezan udeleženec v omejevalnem sporazumu vedno tisti, ki je pred Splošnim sodiščem ali Sodiščem izpodbijal prakso Komisije, da se njegova lastna prodaja vključi v promet, na podlagi katerega se izračuna globa.

29. Skupne značilnosti sodb Europa Carton/Komisija (EU:T:1998:89), KNP BT/Komisija (EU:C:2000:625), KNP BT/Komisija (EU:T:1998:91) (vse tri se nanašajo na omejevalni sporazum „karton“), Lögstör Rör/Komisija (EU:T:2002:72) (omejevalni sporazum „predizolirane cevi“) ter Tokai Carbon in drugi/Komisija (EU:T:2005:220) (omejevalni sporazum „posebni grafiti“) so namreč to (i), da je bila tožeča stranka oziroma pritožnica vertikalno povezana, (ii) da je Komisija upoštevala lastno prodajo, in (iii), da je tožeča stranka oziroma pritožnica trdila, da je treba lastno prodajo izključiti.

9 — V smernicah iz leta 2006 je v opombi navedeno: „To se nanaša, na primer, na primere dogovorov o določanju cen za določen proizvod, kjer se cena tega proizvoda uporabi kot izhodišče za cene proizvodov nižje ali višje kakovosti.“

10 — Glej, na primer, H. de Broca: *The Commission revises its Guidelines for setting fines in antitrust cases*, objavljeno v uradnem biltenu GD za konkurenco: Competition Policy Newsletter, št. 3, jesen 2006, str. 1, v katerem je obrazloženo, da „by using a clearer reference to each undertaking's 'value of sales', the 2006 Guidelines intend to reflect, even approximately and imperfectly, the economic importance of the infringement as a whole as well as the relative weight of each undertaking participating in the infringement. The 1998 Guidelines, based on a lump sum system, have often been criticised on that particular aspect, even though this criticism was largely misplaced. In fact, a number of tools corrected the obvious drawbacks of a pure lump sum system. For instance, the Commission fixed starting amounts below the 20 million euros threshold mentioned in the 1998 Guidelines for very serious infringements taking place on small markets; it also differentiated between undertakings on the basis of their respective size in the market concerned (the so-called 'groupings') [...]. If anything, the 1998 Guidelines rather reflected the insufficient level of fines imposed on 'large' infringements or on large players, something which the 2006 Guidelines will probably correct“.

11 — Glej, na primer, naslednjo doktrino: F. Castillo de la Torre: *The 2006 Guidelines on Fines: Reflections on the Commission's Practice*, (2011) v *World Competition*, zvezek 33, str. 359 (opomba 37): „In the press release relating to the Cement cartel (IP/94/1108), the Commission stated: 'calculation [of fines] is normally based on the Community turnover in the product concerned'. In Cartonboard, the Commission explained the method used: 'fines of a basic level of 9 or 7,5 % of the turnover of each undertaking addressed by the decision on the Community cartonboard market in 1990 were imposed on the undertakings regarded as the 'ringleaders' of the cartel and on the other undertakings respectively' (Case T-348/94, Enso Española v. Commission [1998] ECR II-1875, para. 247). See also, the calculation of the fine in Steel Beams, in Case T-151/94, British Steel v. Commission [1999] ECR II-629, str. 598–605“.

12 — Glej sodbo Dansk Rørindustri in drugi/Komisija (C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, EU:C:2005:408, točki 209 in 258 ter navedena sodna praksa). Glej med drugim tudi sodbe Splošnega sodišča Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisija (T-69/04, EU:T:2008:415, točki 176 in 177), Tomra Systems in drugi/Komisija (T-155/06, EU:T:2010:370, točka 317) in Ballast Nedam Infra/Komisija (T-362/06, EU:T:2012:492, točka 122).

30. Kako sta Splošno sodišče in Sodišče odgovorila v posameznih zadevah?

31. V zadevi Europa Carton/Komisija (EU:T:1998:89) je Splošno sodišče razsodilo, da nobena določba ne prepoveduje upoštevanja vrednosti lastne dobave kateri koli družbi pri določanju zneska globe. V tej zadevi se je uporabil pristop preučitve koristi omejevalnega sporazuma. Vendar tožeča stranka za svojo interno prodajo ni uporabila cen, ki so se uporabljale na podlagi omejevalnega sporazuma (točki 123 in 128).

32. Sodišče¹³ se je v točki 62 sodbe KNP BT/Komisija (EU:C:2000:625) sklicevalo na točko 128 sodbe Splošnega sodišča in strinjalo, da bi „[n]eupoštevanje vrednosti interne dobave kartona družbi Europa Carton [...] nujno povzročilo neupravičeno prednost vertikalno povezanih družb. lahko V takem položaju se dobiček iz omejevalnega sporazuma lahko ne bi upošteval in zadevna družba bi se izognila naložitvi sankcije, ki bi bila sorazmerna z njeno vlogo na trgu proizvodov, na katere se kršitev nanaša“.

33. V zadevi KNP BT/Komisija (EU:T:1998:91) je Splošno sodišče ugotovilo, da „tožeča stranka ni predložila nobenega dokaza, ki bi lahko izkazoval“, da Komisija ne bi smela upoštevati interne prodaje (točka 112).

34. Nazadnje, Splošno sodišče se je v zadevah Lögstör Rör/Komisija (EU:T:2002:72, točka 360) ter Tokai Carbon in drugi/Komisija (EU:T:2005:220, točka 260) sklicevalo na sodbi KNP BT/Komisija (EU:C:2000:625) in Europa Carton/Komisija (EU:T:1998:89).

ii) Smernice Komisije

35. Kot je Sodišče – tokrat v zvezi s smernicami iz leta 2006 – opozorilo v sodbi KME Germany in drugi/Komisija,¹⁴ je „[z]aradi preglednosti [...] Komisija sprejela smernice, v katerih navaja, na kakšni osnovi bo upoštevala različne okoliščine kršitve in posledice, ki jih te lahko imajo za znesek globe“. Poleg tega je Splošno sodišče razsodilo,¹⁵ da „[č]eprav metoda izračuna zneska glob iz smernic dejansko ni edina mogoča metoda, pa zagotavlja *enotno prakso odločanja* glede izrekanja glob, kar omogoča *zagotavljanje enakosti obravnave* podjetij, ki se jih kaznuje zaradi kršitev prava konkurence“ (moj poudarek).

36. To, da se v obravnavani zadevi postavlja vprašanje vključitve ali ne vključitve interne prodaje v promet, ki je osnova za izračun globe, (in vprašanje morebitne diskriminacije med podjetji, glede na to, ali so vertikalno povezana ali ne) je zagotovo povezano s tem, da Komisija neenotno uporablja smernice iz leta 2006 in zlasti pojem „vrednost prodaje“ v okviru svoje politike določanja glob,¹⁶ (ki niha med izključitvijo ter vključitvijo interne prodaje v navedeni pojem in je zato lahko negotova).

13 — ? Glej tudi sklepne predloge, ki jih je v tej zadevi (EU:C:2000:258) predstavil generalni pravobranilec J. Mischo in ki jim je Sodišče sledilo.

14 — (C-389/10 P, EU:C:2011:816, točka 126).

15 — Sodba Groupe Danone/Komisija (T-38/02, EU:T:2005:367, točka 523).

16 — V tem smislu glej na primer zgoraj navedeno doktrino *The 2006 Guidelines on Fines: Reflections on the Commission's Practice*, v skladu s katero odločba „avtomobilsko steklo“ „does not deviate from the 2006 Guidelines, but rather applies the concept of sales indirectly or directly related to the infringement to the case at hand“. Namreč, „much depends on whether the concept of sales ‚relating‘ to the infringement is narrowly or broadly construed“ (C. S. Kerse in N. Khan: *EU Antitrust Procedure*, šesta izdaja, Sweet & Maxwell, London, 2012, str. 417). Poleg tega, v zvezi s smernicami iz leta 2006 in pojmom vrednosti prodaje, „[t]he adoption of this new calculation method has somewhat reduced the margin of discretion of the Commission which, in every case, has to take a reasoned position on the sales included in the calculation of the fines. The identification of the goods and services to which the infringement indirectly or directly relates when setting the fine is expected to be a bone of contention in many cases. In several decisions already adopted under the [2006] Fining Guidelines, the determination of the value of the undertaking's sales of goods or services related to the infringement was highly debated [...] [It follows from the Commission's practice] that, in order to determine the basic amount of the fine in cartel cases, the Commission need not provide proof of each occasion on which individual sales were affected by the cartel activities“ (Van Bael & Bellis: *Competition Law of the European Community*, založba Kluwer Law, peta izdaja, str. 1100).

37. Pristop Komisije je neenoten zato, ker Komisija v nasprotju z zadevami, ki jih navajam v nadaljevanju, poudarja, da poleg obravnavane zadeve obstajajo še številne druge, v katerih pri izračunu glob ni upoštevala interne prodaje.¹⁷ Vendar so bile te odločbe, poleg tega, da v njih ni bilo jasno navedeno, da interna prodaja ni bila vključena v vrednost prodaje vertikalno povezanih proizvajalcev,¹⁸ sprejete po sporni odločbi. Z drugimi besedami, do sprejetja sporne odločbe je bila praksa Komisije vedno taka, da se interna prodaja vključi v promet, na podlagi katerega se izračuna globa, v sporni odločbi pa je Komisija brez obrazložitve (in celo brez kakršne koli navedbe)¹⁹ svoj pristop popolnoma spremenila.

38. Sodna praksa²⁰ pa zahteva enotno razlago smernic, razen če Komisija v posameznem primeru navede vse razloge za odstopanje od te razlage. Poleg tega je bila pred „inovacijo“ iz sporne odločbe praksa Komisije povsem v skladu s sodno prakso in smernicami.

39. Komisija je v odločbi „Mednarodne selitvene storitve“²¹ poudarila, „prvič, da uporaba izraza ‚blago ali storitve‘ [...] povezane s kršitvijo namesto izraza ‚blago ali storitve‘, na katere je kršitev vplivala‘ kaže, da se ta točka smernic [...] ne nanaša na prodajo blaga ali storitev, za katere obstajajo neposredni dokazi, da je na njih kršitev vplivala. Taka razlaga navedene točke bi poleg tega Komisiji nalagala, da za določitev osnovnega zneska globe v primerih kartelov vsakič dokaže, katero posamično prodajo je kartel zadeval, medtem ko sodna praksa za namene uporabe člena 81 [ES] izključuje upoštevanje dejanskih učinkov sporazuma, če je razvidno, da je njegov namen preprečiti, omejiti ali izkrivljati konkurenco na skupnem trgu.“

40. V odločbi je navedeno tudi, da, „[d]rugič, Komisija meni, da se izraz ‚povezan‘ iz točke 13 smernic [...] ne nanaša na izraz ‚prodaja‘, temveč na izraza ‚blago in storitve‘ iz iste točke. Z drugimi besedami, to točko je treba razlagati tako, da se, ko Komisija ugotovi, katero blago ali storitve so neposredno ali posredno povezane s kršitvijo, vrednost prodaje vsega tega blaga ali storitev upošteva za določitev osnovnega zneska globe.“

41. Doktrina smernice iz leta 2006 razlaga enako. Kot je poudaril D. Geradin,²² „v praksi to pomeni, da Komisiji, potem ko se ugotovi, da je kršitev vplivala na celotno kategorijo proizvodov ali storitev, ni treba dokazati, kako je ta kršitev vplivala na vsako posamezno prodajo. Tako je zato, ker se izraz ‚povezan s kršitvijo‘ nanaša na ‚izdelke ali storitve‘ in ne na ‚prodajo“.

42. V okviru omejevalnega sporazuma „Mednarodne selitvene storitve“ se kršitvena ravnanja, o katerih so se udeleženci pri omejevalnem sporazumu dogovorili, niso uporabljala pri vseh pogodbah, ki so jih ti sklenili na upoštevnem trgu.

43. Splošno sodišče je v postopku v zvezi s tožbo, vloženo zoper to odločbo,²³ zavrnilo trditev, da se lahko pri izračunu upoštevene vrednosti prodaje družbe Team Relocations v smislu točke 13 smernic iz leta 2006 upošteva le vrednost prodaje selitev, na katere so kršitve dejansko vplivale, in ne skupen promet družbe Team Relocations na belgijskem trgu mednarodnih selitvenih storitev.

17 — Komisija navaja Odločbo C(2009) 7601 final z dne 7. oktobra 2009 v zadevi COMP/39.129 – Energetski transformatorji in Sklep C(2011) 7436 final z dne 19. oktobra 2011 v zadevi COMP/39.605 – CRT GLASS.

18 — Kar je sporno tudi z vidika spodaj v točkah od 62 do 64 teh sklepnih predlogov navedene sodne prakse.

19 — V zvezi s tem glej tudi točko 70 teh sklepnih predlogov.

20 — Glej spodaj v točkah od 62 do 64 teh sklepnih predlogov navedeno sodno prakso.

21 — Odločba Komisije C(2008) 926 final z dne 11. marca 2008 (zadeva COMP/38.543 – Mednarodne selitvene storitve) (točki 532 in 533 obrazložitve).

22 — ? *The EU Competition Law Fining System: A Reassessment* (TILEC Discussion Paper, 2011-052), Tilburg, TILEC (prosti prevod).

23 — Sodba Team Relocations in drugi/Komisija (T-204/08 in T-212/08, EU:T:2011:286, točke od 60 do 68).

44. Tako se „[b]esedilo točke 13 smernic iz leta 2006 [...] sklicuje na ‚prodaj[o] [...], neposredno ali posredno povezan[o] s kršitvijo‘, in ne na ‚prodajo, na katero so kršitve vplivale‘. Formulacija točke 13 se torej nanaša na prodaje na upoštevem trgu. To je zelo jasno razvidno tudi iz nemške različice točke 6 smernic iz leta 2006, ki govori o ‚Umsatz auf den vom Verstoß betroffenen Märkten‘ (prodaje na trgih, na katere se nanaša kršitev). A *fortiori*, točka 13 smernic iz leta 2006 se ne nanaša zgolj na primere, ko Komisija razpolaga z dokaznimi listinami o kršitvi“ (točka 63 navedene sodbe).

45. V skladu s točko 64 iste sodbe „[t]ako razlago potrjuje tudi cilj pravil [Unije] o konkurenci. Razlaga družbe Team Relocations bi namreč pomenila, da bi morala Komisija pri določitvi osnovnega zneska globe, ki jo je treba naložiti v primeru omejevalnih sporazumov, vsekakor ugotoviti, na katere posamične prodaje je omejevalni sporazum vplival. Sodišča Unije niso nikoli naložila take obveznosti in nič ne nakazuje, da si je Komisija nameravala tako obveznost naložiti v smernicah iz leta 2006.“

46. Poleg tega „je v primerih, ki se nanašajo na omejevalne sporazume, ki so po naravi tajni, neizogibno, da se nekateri dokumenti, ki dokazujejo vsakega od vidikov protikonkurenčnih ravnanj, ne odkrijejo [...]“ (točka 65).

47. Nazadnje je, v skladu s točko 66 navedene sodbe „iz ustaljene sodne prakse [...] razvidno, da je lahko del prometa, ki je bil ustvarjen z blagom, na katerega se nanaša kršitev, primerna podlaga za informacijo o razsežnosti kršitve na zadevnem trgu.^[24] Promet, ustvarjen s proizvodi, ki so predmet omejevalnega ravnanja, je zlasti objektivno merilo, ki pravilno pokaže, kako škodljivo ta praksa vpliva na normalno konkurenco.^[25] To načelo je bilo vključeno v smernice iz leta 2006“.

48. Ta sodba je bila potrjena s sodbo Sodišča,²⁶ v kateri je v točki 76 jasno navedeno, da pojem „vrednost prodaje“ ni omejen na „promet zgolj od prodaje, za katero se ugotovi, da je nanjo [omejevalni sporazum] dejansko vplival“. ²⁷ Taka omejitev bi v skladu z navedbami Sodišča (točka 77) „poleg tega umetno zmanjšala gospodarski pomen kršitve, ki jo je določeno podjetje storilo, saj bi že zgolj to, da je bilo mogoče najti zgolj omejeno število neposrednih dokazov o prodaji, na katero je omejevalni sporazum dejansko vplival, povzročilo naložitev globe, ki ne bi bila dejansko povezana z obsegom zadevnega omejevalnega sporazuma. Taka korist od tajnosti bi tudi škodila doseganju cilja učinkovitega pregona in sankcioniranja kršitev člena 81 ES in je zato ni mogoče dopustiti“. Zato je (v skladu s točko 78) „Splošno sodišče [...] v točki 62 izpodbijane sodbe pravilno presodilo, da ‚iz te [točke 13 smernic iz leta 2006] ne izhaja, da se lahko pri izračunu upoštevne vrednosti prodaje upošteva le vrednost prodaje selitev, na katere so kršitve dejansko vplivale‘. V zvezi s tem se je tako lahko, ne da bi pri tem napačno uporabilo pravo, v točki 64 navedene sodbe oprlo na cilj pravil Unije o konkurenci, v točki 65 navedene sodbe na nujnost upoštevanja tajne narave omejevalnih sporazumov, zaradi katere bi bilo v obravnavani zadevi ‚dejansko nemogoče najti dokaze za vsako zadevno selitev‘, in v točki 66 iste sodbe na sodno prakso iz zgoraj navedene sodbe v združenih zadevah *Musique Diffusion française* in drugi/Komisija“. ²⁸

24 — Sodba *Musique Diffusion française* in drugi/Komisija (od 100/80 do 103/80, EU:C:1983:158, točka 121).

25 — Sodbi *British Steel*/Komisija (T-151/94, EU:T:1999:52, točka 643) in *Saint-Gobain Gyproc Belgium*/Komisija (T-50/03, EU:T:2008:252, točka 84). Splošno sodišče je zavrnilo tudi „podredno“ trditev družbe Team Relocations, da upoštevna vrednost prodaje ne bi smela vključevati prometa od selitev posameznikov, to je plačila, ki ga ne prevzamejo tretje osebe, ker se kršitvena ravnanja za take selitve niso uporabljala.

26 — Sodba Team Relocations in drugi/Komisija (C-444/11 P, EU:C:2013:464).

27 — Celotno besedilo točke 76: „Iz navedenega sledi da je namen točke 13 smernic [...] za izhodišče za izračun globe, naložene podjetju, določiti znesek, ki odraža gospodarski pomen kršitve in pomen udeležbe tega podjetja pri tej kršitvi. Zato bi bilo, čeprav pojem vrednosti prodaje iz točke 13 smernic [...] nikakor ne more zajemati prodaje, ki jo je zadevno podjetje opravilo zunaj obsega očitane omejevalnega sporazuma, v nasprotju s ciljem te določbe, če bi se ta pojem razlagal tako, da zajema le promet od zgolj tiste prodaje, za katero se ugotovi, da je ta omejevalni sporazum nanjo dejansko vplival.“

28 — Glej tudi točke od 85 do 87 navedene sodbe Sodišča.

49. Sodišče je v točki 28 sodbe SGL Carbon/Komisija (C-564/08 P, EU:C:2009:703) v zvezi z Odločbo 2004/420/ES²⁹ navedlo, da je „[i]z sporne odločbe [...] jasno tudi, da so zadevna podjetja Komisiji predložila različne zneske prometa in tržnih deležev v odstotkih, vključno z lastno porabo“.

50. V točki 29 te sodbe je Sodišče navedlo, da je „[o]b upoštevanju vseh teh dejavnikov [...] Komisija v točkah od 291 do 295 obrazložitve sporne odločbe jasno navedla, da je bila z lastna poraba vključena v opravljene izračune. Tako je v točki 292 obrazložitve navedene odločbe Komisija izpostavila, da je pri izračunu prometa in tržnega deleža ključno upoštevati vrednost lastne porabe, saj bi se z nasprotnim ravnanjem nujno dajala neupravičena prednost vertikalno povezanim podjetjem. Če se navedena vrednost ne bi upoštevala, se namreč ne bi upošteval dejanski dobiček iz sporazuma, ki bi ga imelo tako podjetje, zaradi česar bi se to izognilo globi, sorazmerni z njegovo vlogo na trgu proizvodov, na katere se kršitev nanaša“.

51. V točki 30 navedene sodbe je v zvezi s tem navedeno, „da je Sodišče priznalo pomen upoštevanja lastne porabe pri oceni prometa in tržnega deleža v okoliščinah, kot so te v obravnavani zadevi, v sodbi [KNP BT/Komisija, EU:C:2000:625, točka 62], iz katere je razvidno, da bi neupoštevanje vrednosti notranje dobave nujno povzročilo neupravičeno prednost vertikalno povezanih podjetij v zvezi z oceno dobička iz omejevalnega sporazuma, ki bi ga imela taka podjetja.“

52. Iz tega sledi, da je Komisija vključila interno prodajo, ne da bi dokazala, da je imela vsa prodaja korist od kršitve.

53. Drug primer te prakse Komisije je Sklep „Zaslони s tekočimi kristali“ (v nadaljevanju: LCD) z dne 8. decembra 2010,³⁰ v katerem je opozorjeno, da je v skladu s smernicami iz leta 2006 upoštevanje lastne prodaje pri izračunu „prodaje, na katero je kršitev vplivala“, potrebno za zagotavljanje tega, da bi se „izognilo kakršni koli diskriminaciji med vertikalno povezanimi podjetji in podjetji, ki niso tako povezana.“³¹ Komisija je namreč štela, da udeleženci omejevalnega sporazuma, ki so vertikalno povezane družbe, ne smejo biti ugodneje obravnavani od drugih udeležencev.

54. Splošno sodišče je v postopku v zvezi s tožbo zoper ta sklep³² med drugim zavrnilo prvi tožbeni razlog, ki se je nanašal na to, da naj bi Komisija napačno vključila prodajo tožečih strank v izračun globe. Splošno sodišče je menilo, da iz točke 13 smernic iz leta 2006 ne izhaja, da se lahko pri izračunu vrednosti prodaje, upoštevne za določitev globe, upošteva le vrednost prodaje iz poslov, na katere so kršitvena ravnanja vplivala³³ (točka 65). Besedilo te določbe se namreč nanaša na prodajo na upoštevem trgu, torej na trgu, ki ga zadeva kršitev. *A fortiori*, navedena točka se ne nanaša le na primere, v katerih je imela Komisija listinske dokaze kršite (točka 66).

29 — Odločba Komisije z dne 3. decembra 2003 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva C.38.359 – elektrotehnični in mehanski ogljikovi in grafitni proizvodi) (UL 2004, L 125, str. 45).

30 — Sklep Komisije C(2010) 8761 final v zadevi COMP/39.309 (točka 382 obrazložitve): „Though both Direct EEA Sales and Direct EEA Sales Through Transformed Products lead to the inclusion of – respectively – sales to related companies and intra-group sales for some of the parties, focusing on the first EEA sale of the product concerned by the infringement – whether transformed or not – to a company that is not part of the supplier undertaking ensures that no discrimination is made between vertically integrated companies and non-vertically integrated companies“; točka 383 obrazložitve: „As concerns Direct EEA Sales Through Transformed Products, the consumer harm inflicted by the cartel arrangements is clearly represented by the value of panels delivered within the transformed products to the final consumer in the EEA“; in, nazadnje, točka 394 obrazložitve: „in general, as explained in recital 238 with reference to the Cartonboard case, it can be reasonably assumed that an implemented cartel had effects on direct sales through transformed products“. V navedeni točki 238 obrazložitve je navedeno: „As confirmed by the General Court in [Europa Carton/Commission], even if the higher price resulting from a cartel is not always or not in its entirety passed on to intra-group customers, the competitive advantage deriving from this positive discrimination does foreseeably influence competition on the market [...] Intra-group sales of LCD panels - in as far as they ended up into transformed products sold in the EEA - are therefore to be taken into account, just like intra-cartel sales in the EE“.

31 — (Prosti prevod) V zvezi s tem je mogoče ugotoviti, da je Komisija v Odločbi Komisije C(2008) 3043 z dne 25. junija 2008 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (COMP/39.180 – Aluminijev fluorid) (na podlagi katere je bila izdana sodba ICF/Komisija (T-406/08, EU:T:2013:322) in v zvezi s katero poteka postopek v zadevi C-467/13 P) ugotovila, da vprašanje upoštevanja lastne prodaje pri izračunu vrednosti prodaje in končne globe ni upoštevno.

32 — Sodba LG Display in LG Display Taiwan/Komisija (T-128/11, EU:T:2014:88, točka 60 in naslednje). Glej tudi sodbo InnoLux/Komisija (T-91/11, EU:T:2014:92).

33 — Glej v tem smislu sodbo Putters International/Komisija, (T-211/08, EU:T:2011:289, točka 58).

55. Splošno sodišče je nato navedlo, da „[t]ako razlago potrjuje cilj pravil Unije o konkurenci. Razlaga tožečih strank bi namreč pomenila, da bi morala Komisija pri določitvi osnovnega zneska globe, ki jo je treba naložiti v primeru omejevalnih sporazumov, vsekakor ugotoviti, na katere posamične prodaje je omejevalni sporazum vplival. Sodišča Unije niso nikoli naložila take obveznosti in nič ne nakazuje, da si je Komisija nameravala tako obveznost naložiti v smernicah iz leta 2006“ (točka 67). „Ko se proizvod, na katerega se omejevalni sporazum nanaša, proda na notranjem trgu, je konkurenca na tem trgu izkrivljena in Komisija mora to upoštevati pri izračunu višine globe, ki jo naloži podjetju, ki je imelo od te prodaje korist. V zvezi s tem je treba opozoriti, da člen 81 ES ni namenjen le varstvu interesov konkurentov ali potrošnikov, ampak tudi strukture trga in s tem konkurence kot take“³⁴ (točka 70). Zato „ni pomembno, ali sta jim družbi LGE in Philips zaradi omejevalnega sporazuma dejansko plačali višje cene ali pa sta to morebitno povišanje cen prenesli na končne proizvode z LCD, ki so predmet omejevalnega sporazuma in sta jih prodajali evropskim potrošnikom“ (točka 71).

56. Splošno sodišče je le podredno ugotovilo, da je „iz spisa [...] razvidno [tudi], da se je o prodaji LCD, ki so predmet omejevalnega sporazuma, strankam, povezanim z udeleženkami omejevalnega sporazuma, razpravljalo v okviru navedenega sporazuma“ (točke od 73 do 89). Poleg tega je Splošno sodišče razsodilo, da ni odločilno vprašanje, ali je zadevna prodaja potekala po cenah, na katere je omejevalni sporazum vplival, temveč to, da je bila ta prodaja izvedena na trgu, na katerega je vplival obstoj omejevalnega sporazuma, v katerem sta bili tožeči stranki udeleženi (točka 97).

57. V sklepu v zvezi z omejevalnim sporazumom „Kopalniška oprema“³⁵ se je zatrjevalo, da določeni posebni proizvodi niso bili zajeti v omejevalnem sporazumu in da jih je treba izključiti iz vrednosti prodaje. Komisija je to trditev zavrnila: čeprav seznam posebnih cen (special price list) med srečanji udeležencev pri omejevalnem sporazumu ni bil nikoli niti posredno niti neposredno del razprav o cenah, pa naj bi na prodajo, povezano s tem seznamom, kršitev vplivala, saj so bile te „posebne“ cene najverjetneje določene glede na „običajne“ cene.³⁶

58. V postopku tožbe zoper ta sklep (T-373/10, T-374/10, T-382/10 in T-402/10)³⁷ je Splošno sodišče kot neutemeljen zavrnilo peti tožbeni razlog, ki se je nanašal na vključitev prodaje, na katero kršitev ni vplivala, v izračun višine globe. Ugotovilo je, da je „Komisija v skladu s točko 13 smernic iz leta 2006 upoštevala prodajo proizvodov na debelo v celoti, saj je zadevna kršitev neposredno ali posredno vplivala na vso to prodajo. Trditve tožečih strank, da Komisija pri določanju upoštevne prometa nima širokega polja za odločanje po prostem preudarku, je treba zavrniti, saj Komisija v zvezi s tem ni storila nobene napake pri presoji“.

59. Navesti velja tudi to, kar je Splošno sodišče v zvezi z omejevalnim sporazumom „Bakrene industrijske cevi“ razsodilo v zadevi T-127/04,³⁸ sodbo, izdano v tej zadevi, pa je potrdilo Sodišče v sodbi, izdani v zadevi C-272/09 P.³⁹ Splošno sodišče je preverilo, ali je Komisija pri presoji deleža trga, na katerega je kršitev vplivala, ravnala napačno, ko je upoštevala ceno bakra. Tožeče stranke so v zvezi s tem trdile, prvič, da cen bakra ne nadzorujejo proizvajalci industrijskih cevi, ker je določena

34 — Sodbi T-Mobile Netherlands in drugi (C-8/08, EU:C:2009:343, točka 38) in GlaxoSmithKline Services in drugi/Komisija in drugi (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P in C-519/06 P, EU:C:2009:610, točka 63).

35 — Sklep Komisije C(2010) 4185 final z dne 23. junija 2010 v zvezi s postopkom na podlagi člena [81 ES] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39092 – Kopalniška oprema).

36 — V zvezi s tem vprašanjem glej tudi: C. S. Kerse in N. Khan, str. od 412 do 419.

37 — Sodba Villerooy & Boch Austria in drugi/Komisija (EU:T:2013:455, točka 335 in naslednje); na primer točka 342: „treba [je] ugotoviti, da niso dokazale, da usklajevanje prodajnih cen na debelo z navedenim seznamom bruto cen ni nikakor vplivalo na določitev drugih cenikov. Kot je navedla Komisija v pisnih vlogah, pri čemer tožeče stranke niso navedle nasprotnih trditev ali dokazov, so se sezname bruto cen, ki so se uporabljale pri prodaji proizvodov na debelo in so bile usklajene, lahko uporabljali kot referenčni ceniki za proizvajalce kopalniške opreme pri prodaji na debelo njihovih proizvodov, ki niso bili namenjeni za tristopenjsko distribucijsko verigo“. Glej tudi sodbe Keramag Keramische Werke in drugi/Komisija (T-379/10 in T-381/10, EU:T:2013:457), Rubinetteria Cital/Komisija (T-368/10, EU:T:2013:460) („Kopalniška oprema“) ter Parker ITR in Parker-Hannifin/Komisija (T-146/09, EU:T:2013:258) („cevi za uporabo v pomorstvu“).

38 — Sodba KME Germany in drugi/Komisija (EU:T:2009:142, točke od 89 do 91).

39 — Sodba KME Germany in drugi/Komisija (EU:C:2011:810).

glede na LME,⁴⁰ in drugič, da so kupci industrijskih cevi tisti, ki sami odločajo, po kakšni ceni se nabavlja kovina. Tožeče stranke so poudarile tudi, da gibanja cene kovine nimajo nobenega vpliva na njihov dobiček. Vendar je bilo po mnenju Splošnega sodišča „treba ugotoviti, da ni nobenega veljavnega razloga, da bi se promet upoštevnega trga računal tako, da bi se izključili nekateri proizvodni stroški. Kot je Komisija pravilno navedla, v vseh industrijskih sektorjih obstajajo stroški, vezani na končni proizvod, ki jih proizvajalec ne more nadzirati, ampak so vsekakor bistveni element vseh dejavnosti, zato jih ni mogoče izključiti iz njegovega prometa pri določitvi izhodiščnega zneska globe.^[41] To, da cena bakra pomeni pomemben del končne cene industrijskih cevi oziroma da je tveganje nihanj cen bakra veliko večje kot pri drugih surovinah, te ugotovitve ne more ovreči“. Dodajam, da je bila globa v navedeni zadevi sicer naložena v okviru smernic iz leta 1998, vendar je pristop Splošnega sodišča upošteven tudi z vidika smernic iz leta 2006, saj globa temelji na skupni vrednosti upoštevnega trga.

60. Nazadnje, Komisija je v odločbi COMP/39.125 „Avtomobilsko steklo“⁴² kot upoštevno za izračun globe štela le prodajo dobaviteljev stekla proizvajalcem avtomobilov, za katere so obstajali neposredni dokazi vpletenosti v omejevalni sporazum. To je izpostavila tudi družba Team Relocations v zadevi Team Relocations in drugi/Komisija (EU:T:2011:286). Vendar je Splošno sodišče opozorilo, da je v točki 663 obrazložitve odločbe „Avtomobilsko steklo“ Komisija izhajala iz stališča, da to, da posebni dokazi niso na voljo glede vsake razprave o „poslih o vozilih“ ne omeji določitve vrednosti prodaje samo na posle, za katere so na voljo neposredni dokazi, saj so skrivno dogovorjena ravnanja po svoji naravi tajni dogovori in dokazi ostanejo nepopolni v večini primerov, če ne že v vseh.⁴³ Čeprav je Komisija to načelo pozneje v točkah od 664 do 667 obrazložitve te odločbe niansirala, je Splošno sodišče ugotovilo, da je to storila le za izjemni obdobji na začetku in na koncu obdobja kršitve, ker je menila, da so v teh obdobjih dobavitelji avtomobilskega stekla svoje ponudbe priredili samo za izbrane večje račune. Zato je Splošno sodišče menilo, da pristop Komisije v navedeni zadevi ni bil v nasprotju s pristopom iz odločbe „mednarodne selitvene storitve“.

61. Ali je Komisija glede na navedeno v obravnavani zadevi lahko upravičeno odstopila od svojih smernic?

62. Treba je opozoriti, da je Sodišče „za notranje ukrepe, ki jih sprejme uprava“ že razsodilo,⁴⁴ „da če jih ni mogoče opredeliti za pravna pravila, ki bi jih uprava v vsakem primeru morala spoštovati, vendarle so pravila ravnanja, ki kažejo na prakso, ki ji je treba slediti in od katere uprava v konkretnem ne more odstopiti brez navedbe razlogov, ki bi bili združljivi z načelom enakega obravnavanja. Taki ukrepi so zato splošni akti, katerih nezakonitost lahko uradniki in uslužbenci uveljavljajo v utemeljitev tožbe, vložene proti posameznim odločbam, sprejetim na njihovi podlagi“.

63. Sodišče je dodalo, da „[t]aka sodna praksa *a fortiori* velja za pravila ravnanja, ki imajo učinke tudi navzven, kot je primer smernic, ki zadevajo gospodarske subjekte“. Poleg tega se „[s] tem, da sprejme taka pravila ravnanja in da jih z njihovo objavo razglasi, da jih bo v bodoče uporabljala v primerih, na katere se nanašajo, [...] zadevna institucija sama omejuje pri izvrševanju svojega pooblastila za

40 — The London Metal Exchange (Londonska borza kovin).

41 — Splošno sodišče se na tem mestu sklicuje na sodbo Cimenteries CBR in drugi/Komisija (T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, EU:T:2000:77, točki 5030 in 5031).

42 — Odločba Komisije C(2008) 6815 final z dne 12. novembra 2008, katere povzetek je objavljen v Uradnem listu z dne 25. julija 2009 (UL C 173, str. 13).

43 — Točka 663 obrazložitve: „the fact that specific evidence is not available for each and every discussion that took place on the respective car accounts within the overall arrangements does not limit the determination of the relevant value of sales to only those accounts for which such specific evidence is available“.

44 — Glej sodbo Dansk Rørindustri in drugi/Komisija (EU:C:2005:408, točka 209 in navedena sodna praksa). Glej tudi sodbi Fuji Electric/Komisija (T-132/07, EU:T:2011:344, točka 235) in (v zvezi s smernicami iz leta 2006) Denki Kagaku Kogyo in Denka Chemicals/Komisija (T-83/08, EU:T:2012:48, točka 107).

odločanje po prostem preudarku in od teh pravil ne more odstopiti, ne da bi bila, glede na okoliščine primera, sankcionirana na podlagi kršitve splošnih pravnih načel, kot sta enako obravnavanje in varstvo zaupanja v pravo. Zato ni mogoče izključiti, da so taka pravila ravnanja pod določenimi pogoji in glede na njihovo vsebino splošno veljavna in lahko imajo pravne učinke“.⁴⁵

64. Poleg tega, kot je Splošno sodišče že potrdilo,⁴⁶ se Komisija, „[č]eprav [...] pri določitvi vsake globe razpolaga z diskrecijsko pravico in ni zavezana uporabiti natančne matematične formule,[⁴⁷] [...] ne sme oddaljiti od pravil, ki si jih je sama določila.[⁴⁸] Ker so Smernice instrument za to, da bi se v skladu s hierarhično višjimi pravnimi pravili določila merila, ki jih namerava Komisija uporabiti pri izvrševanju diskrecijske pravice pri določitvi glob, mora Komisija dejansko upoštevati besedilo Smernic pri odmeri globe, zlasti elemente, ki jih te določajo kot obvezne[⁴⁹]“.

65. Komisija v obravnavani zadevi ni le brez obrazložitve odstopila od svojih smernic in od lastne razlage teh smernic, temveč je na primer glede na zadevo Europa Carton/Komisija (EU:T:1998:89) tudi uporabila povsem nasprotno razlogovanje.

66. V navedeni zadevi Komisija ni nikoli trdila ali domnevala, da so se splošna dogovorjena zvišanja cen, o katerih so se udeleženske pri omejevalnem sporazumu dogovorile, dejansko uporabljala za lastno prodajo znotraj struktur teh družb. Nasprotno, Komisija je pred Splošnim sodiščem trdila, da „[je] tožeča stranka prodaja[la] zložljive škatle, izdelane iz proizvodov, z odločbo. Tako naj bi pridobila nezakonito konkurenčno prednost, saj [ni mogla] resnično trditi, da je transakcije znotraj skupine zaračunavala po čezmernih cenah, ki so jih zaračunavale udeleženske pri omejevalnem sporazumu. Zato naj bi tako ali drugače imela korist od prodaje izdelkov, na katere so se nanašali tajni sporazumi. Zato naj neupoštevanje ‚internega‘ prometa ne bi bilo upravičeno. Sprejetje stališča tožeče stranke naj bi povzročilo neupravičeno prednost za povezane proizvajalce“. Poleg tega naj bi bilo „napačno trditi, da z zadevnimi izdelki iz kartona ni bil ustvarjen noben promet, saj so bili uporabljeni za proizvodnjo zložljivih škatel, ki so se prodajale na trgu“ (točki 117 in 118 navedene sodbe).

67. Splošno sodišče je razsodilo, da so „tovarne za proizvodnjo zložljivih škatel tožeče stranke – in torej tožeča stranka sama – [...] imele korist od omejevalnega sporazuma, saj so kot surovino uporabljale karton lastne proizvodnje. *Drugače kot konkurenčni predelovalci namreč tožeči stranki ni bilo treba nositi povečanih stroškov, povzročenih z zvišanjem usklajeno določenih cen*“ (točka 127 te sodbe; moj poudarek).

68. Menim, da ta pristop ustreza gospodarski resničnosti, ki je podlaga za sodbo Sodišča KNP BT/Komisija (EU:C:2000:625, točka 62), saj imajo lahko, kot je Sodišče v tej sodbi v bistvu ugotovilo, vertikalno povezana podjetja naknadno korist od cen, ki so se predhodno uporabljale na podlagi omejevalnega sporazuma.

69. Komisija je skratka povsem obrnila postopek. Medtem ko bi načeloma morala interno ali lastno prodajo vključiti v promet, ki se uporablja kot osnova za izračun globe, razen če bi lahko dokazala obstoj izjemnih ali posebnih okoliščin, zaradi katerih tega ne bi storila, pa jo je izključila, ker ni bilo ugotovljeno – ali ker sama (oziroma celo družba Guardian) ni dokazala – da je ta interna prodaja prispevala h konkurenčni prednosti, ustvarjeni z omejevalnim sporazumom.

45 — Prav tam (točki 210 oziroma 211).

46 — Sodba Daiichi Pharmaceutical/Komisija (T-26/02, EU:T:2006:75, točka 49).

47 — Glej na primer sodbo Martinelli/Komisija (T-150/89, EU:T:1995:70, točka 59).

48 — Glej po analogiji sodbo Hercules Chemicals/Komisija (T-7/89, EU:T:1991:75, točka 53), potrjeno v postopku pritožbe s sodbo Hercules Chemicals/Komisija (C-51/92 P, EU:C:1999:357).

49 — Sodba JFE Engineering in drugi/Komisija (T-67/00, T-68/00, T-71/00 in T-78/00, EU:T:2004:221, točka 537).

70. Z drugimi besedami, Komisija je kljub zgoraj navedeni sodni praksi Sodišča in Splošnega sodišča ter praksi odločanja Komisije (in čeprav je bil namen smernic iz leta 2006 le ponovno osredotočiti analizo na upoštevni trg), izključila interno prodajo, ne da bi za to navedla kakršno koli obrazložitev.⁵⁰

71. Iz tega sledi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je potrdilo sporno odločbo v delu, v katerem je v njej interna prodaja brez kakršne koli obrazložitve izključena iz prometa.

c) Ali se glede na to, da so bili le nekateri udeleženci pri omejevalnem sporazumu vertikalno povezani, z izključitvijo njihove interne prodaje diskriminirajo tisti, ki niso bili?

72. Komisiji nič ne preprečuje, da uporabi faktor znižanja sankcije, če meni, da je zaradi spoštovanja načela sorazmernosti to upravičeno.

73. Vendar Komisija pri tem ne sme kršiti drugih splošnih načel, in sicer v obravnavani zadevi načela enakega obravnavanja, v skladu s katerim se primerljivi položaji ne smejo obravnavati različno in različni položaji ne enako, razen če je tako obravnavanje objektivno upravičeno.⁵¹ Komisija pa pri tem, ko v obravnavani zadevi zatrjuje, da vse udeležence pri omejevalnem sporazumu obravnava enako (s tem da izključuje lastno prodajo), pozablja, da družba Guardian kot edina izmed štirih udeležencev pri omejevalnem sporazumu ni bila vertikalno povezana.

74. To, da je Komisija z izključitvijo lastne prodaje iz prometa, ki je podlaga za izračun globe, znižala globe, torej daje „neupravičeno prednost vertikalno povezanim podjetjem“.⁵² Ta so se tako lahko „[izognila] sankciji, ki je sorazmerna [njihovi] vlogi na trgu proizvodov, na katere se nanaša kršitev“.⁵³ Vertikalno povezanim podjetjem je na ta način namreč naložena sankcija, katere relativna vrednost ne odraža njihove sposobnosti za izkrivljanje konkurence in s tem pridobivanja koristi od te kršitve.

75. S postopanjem na ta način se torej v obravnavani zadevi diskriminirajo podjetja, ki niso vertikalno povezana, in sicer družba Guardian.

76. Treba je pripomniti, da je iz spisa, predloženega Sodišču, razvidno, da je bila družbi Guardian naložena najvišja sankcija, čeprav je najmanjša od štirih proizvajalk na območju EGP. Njen delež evropskih proizvodnih zmogljivosti ravnega stekla je le 13 %, kar je precej manj kot delež družb Saint-Gobain (25 %), Pilkington (24 %) in Glaverbel (20 %).⁵⁴ Leta 2004 je svetovni promet skupine Guardian znašal 3,878 milijarde EUR, medtem ko je bil promet družbe Saint-Gobain osemkrat večji (32,02 milijarde EUR), promet skupine Asahi/Glaverbel skoraj trikrat večji, promet družbe Pilkington pa je bil, preden jo je prevzela družba Nippon Sheet Glass, primerljiv s tistim skupine Guardian.⁵⁵

50 — Na tem mestu je mogoče opozoriti, da se, nenavadno, v upravnem postopku lastna/interna prodaja ni obravnavala niti v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah niti na ustnem zaslišanju. Kot da se je takrat predpostavljalo, da mora biti inertna prodaja vključena. Naj navedem še, da od 541 točk obrazložitve sporne odločbe „nobena“ ni namenjena utemeljitvi izključitve interne prodaje, ki se je pojavila kot računaska gotovost pri določanju globe. Treba je opozoriti tudi, da: (i) se je Komisija po navedbah družbe Guardian v zadnjem trenutku odločila spremeniti stališče glede lastne prodaje; in (ii) v skladu z navedbami v zgorajnavedenem strokovnem članku, ki ga je objavil agent Komisije (*The 2006 Guidelines on Fines: Reflections on the Commission's Practice*, str. 369 in opomba 56), „There is no consolidated practice as regards ‚captive sales‘, and it would appear that the Commission will assess the specific circumstances of the case in order to decide whether to take them into account or not [...] [the captive sales] were *finally* excluded in Flat Glass“ (moj poudarek).

51 — Glej na primer sodbo Akzo Nobel Chemicals in Akros Chemicals/Komisija (C-550/07 P, EU:C:2010:512, točki 54 in 55 ter navedena sodna praksa).

52 — Glej sodbo KNP BT/Komisija (EU:C:2000:625, točka 62).

53 — Prav tam.

54 — Glej „Pilkington in industrija ravnega stekla 2006“, str. 5, navedeno v opombi sporne odločbe na strani 36.

55 — V obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah je bilo navedeno, da je tržni delež družbe Guardian znašal od 10 do 20 % (če se izhaja iz svetovnega obsega trga v vrednosti 1,7 milijarde EUR, je bil dejanski delež 15,7 %), vendar se je ta delež v sporni odločbi zaradi izključitve interne prodaje treh drugih udeleženk pri omejevalnem sporazumu povzpел na skoraj 25 %.

77. Ugotavljam tudi, da se je z izključitvijo interne prodaje svetovni obseg upoštevnega trga zmanjšal z 2,7 milijarde EUR na 1,7 milijarde EUR, s čimer se je z vidika vrednosti prodaje občutno spremenila sorazmerna teža vsakega od zadevnih podjetij, udeleženih pri omejevalnem sporazumu, ki je merilo, določeno s smernicami iz leta 2006.

78. Nazadnje, ne vidim, kako naj bi bile vertikalno povezane skupine, kot je navedeno v točki 106 izpodbijane sodbe, v objektivno drugačnem položaju kot nepovezana podjetja, saj naj bi se omejevalni sporazum nanašal le na cene, zaračunane neodvisnim strankam. Kako je namreč razlika v strukturi podjetij sploh upoštevna v okviru izračuna globe? Edini upoštevni dejavniki so dejansko tisti, ki odražajo težo in trajanje kršitve (kar potrjuje besedilo Uredbe št. 1/2003)⁵⁶ ter relativno težo udeležencev pri omejevalnem sporazumu na upoštevne trgu, da bi se naložila sorazmerna in odvratilna sankcija.

79. V zvezi s tem je Komisija na obravnavi navedla, da bi to, da bi morala pri izračunu glob vedno upoštevati lastno prodajo, povzročilo močno povečanje glob, naloženih vertikalno povezanim skupinam, udeleženim pri omejevalnih sporazumih. Zadošča poudariti, da učinek povečanja glob za vertikalno povezane skupine učinka izhaja iz izbire zakonodajalca Unije, da se za izračun glob uporabi pojem prometa in ne pojem prihodkov iz poslovanja ali dobička.⁵⁷

80. Iz navedenega izhaja, da je Splošno sodišče s tem, da ni ugotovilo neenakega obravnavanja naslovnice sporne odločbe, napačno uporabilo pravo. Zato je treba izpodbijano sodbo razveljaviti.

d) Kako je mogoče to diskriminacijo odpraviti?

81. V skladu s členom 61, prvi odstavek, Statuta Sodišča lahko to, kadar odločitev Splošnega sodišča razveljavi, samo dokončno odloči o zadevi, če stanje postopka to dovoljuje, ali pa jo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču. Menim, da stanje postopka dovoljuje, da o zadevi odloči Sodišče.

82. Družba Guardian je edina proizvajalka, na katero se nanaša sporna odločba, ki ni vertikalno povezana, in je torej edino podjetje, ki ni imelo koristi od zmanjšanja glob zaradi izključitve lastne prodaje, od česar so imele korist druge naslovnice te odločbe.

83. Lastne prodaje drugih naslovnice sporne odločbe seveda ni več mogoče vključiti in tako zvišati globe, ki so jim bile naložene, saj te niso vložile tožbe zoper sporno odločbo, ki je za njih postala pravnomočna.⁵⁸

84. Treba je še odločiti, ali je mogoče diskriminacijo odpraviti z zmanjšanjem globe, naložene družbi Guardian, na način, ki odraža splošno znižanje glob, naloženih drugim podjetjem, z izključitvijo njihove interne prodaje.

85. Na obravnavi pred Sodiščem je Komisija tej možnosti nasprotovala iz dvojnega razloga, in sicer ker naj se globe več ne bi izračunavale na enak način za vse udeležence in ker naj globa, naložena družbi Guardian, tako ne bi bila več dovolj odvratilna glede na težo njenega ravnanja.

56 — Člen 23(3) določa le: „[p]ri določanju višine globe se upošteva teža, pa tudi trajanje kršitve“, pri čemer je višina seveda omejena s pragom 10 % celotnega prometa podjetja, udeleženega pri kršitvi, v predhodnem poslovnem letu (člen 23(2) te uredbe) (v zvezi s tem glej moje sklepe predloge v zadevi YKK in drugi/Komisija (C-408/12 P, še nerešena), predstavljene 12. februarja 2014).

57 — Ob tem pa lahko Komisija v skladu s smernicami iz leta 2006 odstopi od pravil, določenih v teh smernicah, če to ustrezno obrazloži.

58 — Opozoriti je treba, da bi, če bi bila lastna prodaja vključena v vrednost upoštevane prodaje, skupni znesek glob znašal približno 759,9 milijona EUR, pri čemer bi bila družbi Saint-Gobain naložena posebno visoka globa v znesku približno 335,4 milijona EUR. Iz odgovora Komisije na vprašanja Splošnega sodišča je razvidno, da bi bila na dan sprejetja sporne odločbe povečanje skupnega zneska glob, naloženih drugim udeleženkam, „nesorazmerno“, zlasti glede na kratkotrajnost kršitve. Kaznivega dejanja, kratek. V zvezi s tem velja navesti, da je bila za omejevalni sporazum „Avtomobilsko steklo“ družbi Saint-Gobain leta 2008 v okviru zadeve Avtomobilsko steklo naložena še ena globa v znesku 896 milijonov EUR. Komisija je s sklepom z dne 28. februarja 2013 zaradi napačnega izračuna zmanjšala globa, naloženo družbi Saint-Gobain, na 880 milijonov EUR in globa, naloženo družbi Pilkington, na 357 milijonov EUR. Glej tudi sodbo Saint Gobain Glass France in drugi/Komisija (T-56/09 in T-73/09, EU:T:2014:160).

86. Ne soglašam z mnenjem Komisije. Nasprotno, zavzemam se za rešitev, ki jo je Splošno sodišče uporabilo v sodbi JFE Engineering/Komisija.⁵⁹

87. Čeprav je ugotovilo, da je Komisija podcenila vlogo evropskih proizvajalcev pri kršitvi, je namesto povečanja glob, naloženih evropskim proizvajalcem, zmanjšalo globe, naložene japonskim proizvajalcem. Splošno sodišče se je odreklo rešitvi (ki bi bila bolj smiselna v obravnavani zadevi), v skladu s katero bi povečalo globo, naloženo skupini, ki je bila neupravičeno ugodneje obravnavana, ker je Komisija to možnost navedla šele na ustni obravnavi in ker zadevne stranke glede tega niso imele možnosti podati svojih stališč. Enako mora *a fortiori* veljati v obravnavani zadevi, v kateri glob, naloženih drugim udeleženkam pri omejevalnem sporazumu razen družbi Guardian, ni nikakor več mogoče spremeniti.

88. Poleg tega to, da okoliščine, ki je povzročila neenako obravnavanje, ni več mogoče odpraviti, še ne pomeni, da se pravic oškodovanca ne da zavarovati.

89. Tako morajo biti na primer na področju uslužbencev, če je preizkus iz javnega natečaja na podlagi tožbe razveljavljen, oškodovanim kandidatom povrnjene pravice, ne da bi bilo treba pri tem podvomiti v vse rezultate natečaja in škodovati legitimnim pričakovanjem uspešnih kandidatov.⁶⁰ V takem položaju sodna praksa na področju uslužbencev sodišču nalaga, da najde pravično rešitev, podobno pa bi bilo treba ravnati tudi v obravnavani zadevi.

e) Vmesni predlog

90. Zato menim, da mora Sodišče za odpravo diskriminacije izključitev lastne prodaje izravnati z zmanjšanjem zneska globe, naložene družbi Guardian, in sicer za znesek, ki je sorazmeren interni prodaji na upoštevnem trgu. Poleg tega je ta rešitev v skladu s smernicami iz leta 2006, saj omogoča ustrezno odražanje sorazmernega pomena podjetja na upoštevnem trgu, Splošno sodišče pa jo je že uporabilo v svoji sodni praksi.⁶¹

91. Pred nadaljevanjem pa moram preučiti drugi pritožbeni razlog, ki ga navaja družba Guardian in ki se (posredno) nanaša na ustrezni odstotek, ki ga je treba uporabiti pri tem zmanjšanju.

92. Drugi pritožbeni razlog se nanaša na točki 21 in 22 izpodbijane sodbe, v katerih je Splošno sodišče za dopusten razglasilo dopis z dne 10. februarja 2012.

93. Družba Guardian opozarja, da se Komisija v odgovoru na tožbo pred Splošnim sodiščem ni opredelila glede vprašanja, kako odpraviti neenakost obravnavanja pri izračunu glob. Splošno sodišče je z vprašanjem z dne 19. decembra 2011 in z dne 10. januarja 2012 Komisijo pozvalo, naj se o tem vprašanju izreče. Komisija naj bi v odgovoru z dne 23. januarja 2012 le navedla, da za 40 % zmanjšana globa ne bi bila dovolj odvračilna.

94. Družba Guardian je 16. januarja 2012 Splošnemu sodišču predlagala, naj ji dovoli predložiti določene listine v podporo trditvi glede znižanje globe. Komisija naj bi z dopisom z dne 31. januarja 2012 temu predlogu nasprotovala z utemeljitvijo, da bi se s prepozno predloženimi dokazi kršila pravica do obrambe.

95. Potem ko je Splošno sodišče temu predlogu ugodilo, je družba Guardian 8. februarja 2012, torej v roku, ki ji je bil predpisan, predložila novo listino.

59 — EU:T:2004:221, točke od 566 do 579.

60 — Glej na primer sodbo Komisija/Albani in drugi (C-242/90 P, EU:C:1993:284, točke od 13 do 17).

61 — Sodba JFE Engineering/Komisija (EU:T:2004:221) (glej točko 86 in naslednje teh sklepnih predlogov).

96. Komisija je 10. februarja 2012, na zadnji delovni dan pred obravnavo, ki je bila 13. februarja 2012, Splošnemu sodišču poslala dopis, v katerem je navedla svoje stališče o morebitnem zmanjšanju globe. Družba Guardian trdi, da so bili v tem dopisu novi dokazi, ki jih ni bilo v spisu.

97. Splošno sodišče je ta dopis, čeprav je bil predložen po izteku roka, v točki 22 izpodbijane sodbe razglasilo za dopusten, glede na, prvič, „njegovo vsebino“, in drugič, „to, da je bil ta posredovan tožečima strankama, ki sta torej imeli možnost na obravnavi predstaviti svoja stališča glede vsebine tega dopisa“.

98. Komisija trdi, da drugi pritožbeni razlog ni utemeljen, saj v skladu s členom 11(2) Navodil sodnemu tajniku Splošnega sodišča Splošnemu sodišču nič ne preprečuje, da sprejme prepozno predložen odgovor.⁶² Poleg tega lahko Splošno sodišče zaradi neomejene sodne pristojnosti upošteva tudi prepozno predložene elemente dejanskega stanja, če pri tem spoštuje načelo kontradiktornosti. Spoštovanje tega načela naj bi bilo v obravnavani zadevi zagotovljeno, saj naj bi Družba Guardian na vsebino dopisa z dne 10. februarja 2012 lahko odgovorila na obravnavi. To, da se slednja za to ni odločila, naj ne bi ničesar spremenilo.

99. Komisija dodaja, da je družbi Guardian poskušala čim prej pisno odgovoriti na njen dopis z dne 8. februarja 2012, tako da je njej in Splošnemu sodišču 10. februarja 2012 poslala dopis, in da bi lahko svoja stališča predstavila tudi le na obravnavi.

100. Menim, da Splošno sodišče ne bi smelo sprejeti zadevnega dopisa ob pogojevanju dopustnosti prepozno predložene listine s samo vsebino te listine. Razlog za to je preprost: Poslovník Splošnega sodišča in Navodila sodnemu tajniku (zlasti člen 11) strogo določajo pogoje, pod katerimi se lahko predložijo dokazi ali dokazni predlogi. Poleg tega Splošno sodišče v zvezi z vsebino dopisa, ki je omenjena v točki 22 izpodbijane sodbe, ne navaja nobene obrazložitve, na podlagi katere bi se bilo mogoče seznaniti z razlogi, ki bi upravičevali dopustnost dokazov, predloženih dan pred obravnavo v nasprotju s Poslovníkom.

101. Čeprav Komisija trdi, da lahko predsednik Splošnega sodišča izjemoma podaljša rok, pa zadošča poudariti, da je bilo v obravnavanem primeru Komisiji tako podaljšanje že odobreno⁶³ in da ni predlagala novega podaljšanja ter izkoristila možnosti, da tako upraviči prepozno predložitev zadevne listine.⁶⁴ V skladu s členom 11(3), drugi pododstavek, Navodil sodnemu tajniku Splošnega sodišča morajo biti predlogi za podaljšanje rokov obrazloženi in vloženi pravočasno pred iztekom predpisanega roka, tak rok pa se sme podaljšati samo enkrat, razen v primeru izrednih razlogov.⁶⁵ Tako trditve, da bi bilo lahko drugo podaljšanje odobreno „implicitno“, ni mogoče sprejeti.

102. Komisija bi morala vedeti, da v spis ne sme vložiti: (i) listine, ki vsebuje dejstva in podatke v odgovor na trditev družbe Guardian, navedeno na začetku postopka štiri leta prej; (ii) v zadnjem trenutku, in sicer dan pred obravnavo;⁶⁶ (iii) po izteku roka, torej prepozno; (iv) brez posvetovanja s Splošnim sodiščem glede zakonitosti tega pristopa in torej brez njegove odobritve; (v) ter brez obrazložitve zamude pri dopolnitvi odgovora z dne 23. januarja 2012. Trditev, da je Komisija dopis, potem ko ga je poslala Splošnemu sodišču, poslala tudi družbi Guardian, navedenega prav nič ne spremeni.

62 — Glej sodbo Vega Rodríguez/Komisija (T-285/02 in T-395/02, EU:T:2004:324, točka 24).

63 — Poleg tega je Splošno sodišče v dopisu z dne 6. januarja 2012 navedlo, da „[i]n principle, no further extension of this time-limit will be granted“.

64 — V skladu s členom 11(3) Navodil sodnemu tajniku Splošnega sodišča morajo biti predlogi za podaljšanje rokov obrazloženi in vloženi pravočasno.

65 — Poleg tega se v skladu s členom 11(2) teh navodil (na katerega se poskuša opirati Komisija) „[p]rocesni akti, ki jih v sodnem tajništvu prejmejo po roku, določenem za njihovo vložitev, [...] lahko sprejmejo le z odobritvijo predsednika“ (moj poudarek).

66 — Strinjam se s trditvijo družbe Guardian, da načeli enakosti orožij in kontradiktornosti zahtevata, da se obravnava načeloma omeji na dokumente iz spisa, o katerih se je lahko razpravljalo pisno. Zgolj možnost podajanja stališč glede prepozno predloženih listin na obravnavi še ne omogoča spoštovanja pravice do obrambe (glej sodbo AstraZeneca/Komisija, T-321/05, EU:T:2010:266, točka 27).

103. Zato menim, da dopis Komisije ni bil dopusten in da je Splošno sodišče s tem, da ga je sprejelo, napačno uporabilo pravo. Zato bi ga moralo Sodišče izločiti iz spisa in ne bi smelo upoštevati njegove vsebine.

104. Kot je navedla družba Guardian, je Komisija iz skupnega obsega trga v višini 2,7 milijarde EUR izključila za milijardo EUR lastne prodaje. Ta znesek izhaja iz razlike med skupnim zneskom prodaje ravnega stekla iz sporne odločbe, in sicer 1,7 milijarde EUR (točka 41 obrazložitve sporne odločbe), ter skupnim zneskom iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, in sicer 2,7 milijarde EUR,⁶⁷ in torej predstavlja 37 % celotnega obsega prvotno upoštevanega trga.

105. Zato bi bilo treba globo, naloženo družbi Guardian, po 37-odstotnem zmanjšanju namesto na 148.000.000 EUR določiti na 93.240.000 EUR.

B – Tretji pritožbeni razlog

106. Družba Guardian v bistvu trdi, da v obravnavani zadevi trajanje postopka pred Splošnim sodiščem pomeni kršitev njene temeljne pravice do poštenega sojenja v razumnem roku iz člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).

107. Komisija je sprva trdila, da ta pritožbeni razlog ni dopusten, na obravnavi pa je ugovor nedopustnosti zaradi sodb v zadevah Gascogne in drugi⁶⁸ umaknila. Komisija izpodbija trditev družbe Guardian. Izpodbija to, da naj bi bila obravnavana zadeva za družbo Guardian nujna, ter trditev, da naj bi zamuda v postopku pred Splošnim sodiščem tej družbi povzročila škodo, saj je bila njena tožba zavržena. Komisija meni, da bi moralo biti kakršno koli zmanjšanje globe, ki bi ga Sodišče izvedlo v obravnavani zadevi, simbolično ali zelo omejeno.

1. Analiza

a) Uvod

108. Najprej je treba navesti člen 47, drugi odstavek, Listine, ki določa, da ima „[v]sakdo [...] pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče“. Kot je Sodišče že večkrat razsodilo, „se ta člen nanaša na načelo učinkovitega pravnega varstva“.⁶⁹ Na tej podlagi se taka pravica, ki je bila kot splošno načelo prava Unije potrjena pred začetkom veljavnosti Listine, lahko uveljavlja v okviru sodnega varstva zoper odločbo Komisije.⁷⁰

109. Kot je namreč opozorilo Evropsko sodišče za človekove pravice, je „v skladu s členom 6[, prvi odstavek, EKČP] treba o sporih odločati ‚v razumnem roku‘; s tem se v Konvenciji poudarja pomen *sojenja brez zamud, ki bi lahko ogrozile njegovo učinkovitost ali verodostojnost*“ (moj poudarek).⁷¹

67 — Glej točko 100 izpodbijane sodbe.

68 — Sodbe Gascogne Sack Deutschland/Komisija (C-40/12 P, EU:C:2013:768), Kendrion/Komisija (C-50/12 P, EU:C:2013:771) in Groupe Gascogne/Komisija (C-58/12 P, EU:C:2013:770) (v nadaljevanju: zadeve Gascogne in drugi).

69 — Glej zlasti sodbo Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisija (C-385/07 P, EU:C:2009:456, točka 179 in navedena sodna praksa, v nadaljevanju: sodba Der Grüne Punkt). Sodišče je večkrat ugotovilo, da je pravica do poštenega sojenja, kot izhaja iz člena 6 Evropske Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: EKČP), temeljna pravica, ki jo Unija v skladu s členom 6(2) EU spoštuje kot splošno načelo (glej zlasti sodbo Legris Industries/Komisija (C-289/11 P, EU:C:2012:270, točka 36)).

70 — Glej zlasti sodbo Der Grüne Punkt (EU:C:2009:456, točka 178 in navedena sodna praksa). Glej na primer sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 23. aprila 1987 v zadevi Erkner in Hofauer proti Avstriji (pritožba št. 9616/81, točka 66).

71 — Glej sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 24. oktobra 1989 v zadevi H. proti Franciji (série A, št. 162, točka 58).

110. Menim, da bi bilo v zadevah, kot je obravnavana – zaradi ekonomičnosti postopka ter zagotovitve takojšnjega in učinkovitega pravnega sredstva – to, da bi Splošno sodišče zmanjšalo globo, za Splošno sodišče ustrenejši mehanizem za odpravo kršitve načela sojenja v razumnem roku kot to, da bi se strankam prepustilo, da vložijo odškodninsko tožbo pri Splošnem sodišču, za katerega bi bilo nujno ugotovljeno, da navedenega načela ni spoštovalo, saj ni moglo odločiti v razumnem roku.

111. Nesmiselno bi bilo namreč, če bi bilo mogoče predolgo trajanje sodnega postopka popraviti le tako, da bi bilo treba vložiti novo tožbo, ki nujno vključuje nove stroške (tako za stranke kot za družbo) in dolge roke.

112. Generalni pravobranilec P. Léger je poleg tega v točki 67 sklepnih predlogov v zadevi Baustahlgewebe/Komisija⁷² navedel: „[s]pet, ne da bi predpostavljajal „nerazumnost“ roka sodbe Splošnega sodišča ali delež njegove odgovornosti v obravnavani zadevi, se ne zdi primerno, da se sodišču naloži, da mora odločiti o napačnosti ali nezakonnosti svojega lastnega ravnanja. Ni dvoma, da bi bila to kršitev načela poštenega sojenja, kakor je določeno v členu 6, prvi odstavek, konvencije. Menim, da bi se taki kršitvi težko izognilo s pošiljanjem zadeve nazaj v odločanje istemu sodišču v drugi sestavi, saj če se uporabi pristop sodišča v Strasbourgu, sprememba v sestavi sodišča lahko ne zadostuje za odpravo vtisa pristranskosti, ki bi ga vzbujala sodbo, ki bi jo izdalo v zvezi s sabo izdalo sodišče samo [...]“.

113. Tako je menila tudi generalna pravobranilka J. Kokott v sklepnih predlogih, predstavljenih v zadevah Solvay/Komisija.⁷³

114. Tak je bil tudi pristop Sodišča v sodbi Baustahlgewebe/Komisija.⁷⁴ Po mnenju generalne pravobranilke J. Kokott, tak pristop zadostuje „[u]činkovitemu izvajanju konkurenčnega prava [...] v takem primeru [...] s tem, da obvelja ugotovitev kršitve in obveznost podjetja, da jo odpravi [...]. V razmerju do drugih udeležencev trga se tej zahtevi zadosti z odvratilnim učinkom globe, ki sta jo prvotno določila Komisija oziroma Splošno sodišče. Njena primernost glede na očitano kršitev za [ta pristop] ni sporna [in ta pristop] pomeni le nekakšen poračun prvotne globe z zneskom, ki se šteje za primerno odškodnino za predolg postopek“ (točka 332).

115. Dodaja, da bi „[z]aradi ekonomičnosti postopka in potrebe, da se zadevnemu podjetju zagotovi neposredno in učinkovito pravno sredstvo, [...] moralo Sodišče tam, kjer je to mogoče – torej v primerih glob – tudi v prihodnje slediti pristopu, ki ga je začrtalo v sodbi [Baustahlgewebe/Komisija]“ (točka 331).

116. Poleg tega v nekaterih nacionalnih zakonodajah ugotovitev sodišča, da je kazenski postopek trajal nerazumno dolgo,⁷⁵ neposredno vpliva na kazen.

117. Vendar je Sodišče v nedavno izdani sodbi Groupe Gascogne/Komisija (EU:C:2013:770), ki jo je izrekel veliki senat, jasno razsodilo v skladu z drugačno rešitvijo: izključilo je možnost predloga za sankcioniranje kršitve načela sojenja v razumnem roku v okviru pritožbe (točka 84) in ob sklicevanju na člen 47 Listine, ne da bi pri tem navedlo člen 6, prvi odstavek, EKČP, razsodilo, da je tako kršitev mogoče popraviti le z odškodninsko tožbo pred Splošnim sodiščem (točka 83), ki je pristojno za odločanje o tožbah, vloženi zoper Unijo na podlagi njene nepogodbene odgovornosti.

72 — ? Sklepni predlogi (C-185/95 P, EU:C:1998:37).

73 — Sklepni predlogi (C-109/10 P, EU:C:2011:256, točke od 325 do 332) in (C-110/10 P, EU:C:2011:257, točke od 166 do 173).

74 — Zgoraj navedena sodba Baustahlgewebe proti Komisiji (C-185/95 P, EU:C:1998:608).

75 — V zvezi z vprašanjem, kaj je mogoče šteti za „razumno“ (v zvezi s členom 6 EKČP in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice), glej predloge generalnega pravobranilca pri Raad van State (Nizozemska) R. Widdershovens z dne 23. oktobra 2013, ki so na voljo na spletni strani <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RVS:2013:1586>.

118. Sicer je Sodišče podobno razsodilo že v sodbi Der Grüne Punkt (EU:C:2009:456), vendar v tej zadevi, čeprav je Komisija ugotovila zlorabo prevladujočega položaja, drugače kakor v zadevah Gascogne in drugi, ni bila naložena nobena globa.

119. Menim, da je treba ugotoviti, da je Sodišče v sodbi Groupe Gascogne/Komisija (EU:C:2013:770) očitno opustilo pristop zmanjšanja globe za popravilo kršitev načela sojenja v razumnem roku. Zato moram svoje razlogovanje v obravnavani zadevi opreti tudi na nekatere druge elemente sodbe Groupe Gascogne/Komisija, ki ga usmerjajo.

120. Prvič, Sodišče je razsodilo, da če predolgo trajanje postopka ne vpliva na rešitev spora, prekoračitev razumnega roka ne more povzročiti razveljavitve izpodbijane sodbe v okviru pritožbenega postopka. Ker zadevne družbe Sodišču niso predložile nobenih dokazov, da bi to, da Splošno sodišče ni odločilo v razumnem roku, lahko vplivalo na rešitev sporov pred zadnjenavedenim sodiščem, je Sodišče predloge teh družb za razveljavitve sodb Splošnega sodišča zavrnilo.

121. Drugič, kot je obrazloženo zgoraj, je Sodišče navedlo, da je Splošno sodišče izključno pristojno za odločanje o kršitvah načela sojenja v razumnem roku. To pravilo je zdaj nedvoumno: „predloga za povrnitev škode, nastale, ker Splošno sodišče ni spoštovalo sojenja v razumnem roku, ni mogoče vložiti neposredno pri Sodišču v okviru pritožbe, ampak ga je treba vložiti pri Splošnem sodišču“ (sodba Groupe Gascogne/Komisija, EU:C:2013:770, točka 84). Sodišče je v nadaljevanju podrobno navedlo merila, ki omogočajo presojo, ali je Splošno sodišče spoštovalo načelo sojenja v razumnem roku (točke od 85 do 87), in v točki 88 ugotovilo, da je „[n]aloga Splošnega sodišča [...] *tudi*, da presodi obstoj uveljavljane škode in vzročno zvezo med njo in predolgim trajanjem spornega sodnega postopka, tako da preuči dokaze, predložene v ta namen“ (moj poudarek). Uporaba prislova „tudi“ naj bi pomenila, da presoja meril, naštetih v točkah nad točko 88, spada v okvir pristojnosti Splošnega sodišča, ki je navedeno na začetku in koncu razlogovanja. Ta razlaga sodbe Groupe Gascogne/Komisija (EU:C:2013:770) bi me morala privedi do ugotovitve, da tretji pritožbeni razlog, ki ga navaja družba Guardian, ni dopusten. Vendar je mogoča tudi drugačna razlaga te sodbe, saj je Sodišče v njej, morda nekoliko paradoksalno, samo odločilo o vprašanju, ali je bilo navedeno načelo kršeno, in to kršitev označilo kot dovolj resno kršitev prava Unije. Do te ugotovitve je prišlo na podlagi ocene, da niti zapletenost spora, niti ravnanje strank niti pojavljanje postopkovnih vprašanj ni moglo upravičiti trajanja postopka pred Splošnim sodiščem.

122. Zdi se, da torej razlogovanje, ki ga je Sodišče v zvezi s kršitvijo načela sojenja v razumnem roku uporabilo v sodbi Groupe Gascogne/Komisija (EU:C:2013:770), gledano z vidika celote, pomeni, da bi moralo Splošno sodišče izmed treh pogojev, potrebnih za ugotovitev nepogodbene odgovornosti Evropske unije, in sicer obstoja pravnega pravila Unije, namenjenega zaščiti posameznikov (kar velja za načelo sojenja v razumnem roku), dovolj resne kršitev tega pravila in obstoja vzročne zveze med to kršitvijo in škodo, preučiti le zadnjega, vključno z oceno te škode.

123. Sodišče bi se moralo – če ne bo sledilo prvi razlagi sodbe Groupe Gascogne/Komisija (EU:C:2013:770), v skladu s katero bi bilo treba tretji pritožbeni razlog razglasiti za nedopusten, in bo v obravnavano zadevo preneslo metodologijo, ki jo je uporabilo v zadevi Groupe Gascogne/Komisija – torej izreči o obstoju kršitve načela sojenja v razumnem roku.

b) Obravnavana zadeva

124. Za preučitev tega vprašanja v obravnavani zadevi se bom oprl na sodbi, izdani v zadevah Baustahlgewebe/Komisija (EU:C:1998:608) in Gascogne in drugi, v katerih je Sodišče ugotovilo kršitev načela sojenja v razumnem roku.

125. V sodbi Baustahlgewebe/Komisija (EU:C:1998:608, točka 29) je Sodišče navedlo merila, v skladu s katerimi je treba oceniti celotno trajanje postopka in zlasti obdobja nepojasnjene neaktivnosti, in sicer „pomen zadeve“ za tožečo stranko, zapletenost zadeve in ravnanje tožeče stranke, ki bi lahko prispevalo k zamudi.

126. V navedeni zadevi je postopek pred Splošnim sodiščem skupno trajal pet let in šest mesecev. Sodišče je ugotovilo nepojasnjeno in po njegovem mnenju neupravičeno trajanje dveh obdobji neaktivnosti, in sicer obdobja dveh let in osmih mesecev, ki je poteklo med koncem pisnega postopka in začetkom ustnega postopka, ter obdobja 22 mesecev, ki je poteklo med koncem ustnega postopka in izdajo sodbe Splošnega sodišča (točki 45 in 46).

127. V zadevah Gascogne in drugi je postopek pred Splošnim sodiščem trajal skupno pet let in devet mesecev, Sodišče pa je presodilo, da tega trajanja „ne more upravičiti nobena okoliščina zadeve“ (točka 91).

128. Po mnenju Sodišča nič, „pa naj gre za zapletenost spora, za ravnanje strank ali za nastanek postopkovnih dogodkov“ (točka 92), ne more upravičiti, da je med koncem pisnega postopka in začetkom ustnega postopka preteklo tri leta in deset mesecev.

129. Z uporabo teh meril v tej zadevi sem lahko prišel le do istega sklepa, in sicer na podlagi naslednjih ugotovitev.

130. Najprej, od skupnega trajanja štirih let in sedmih mesecev je več kot tri leta in pet mesecev⁷⁶ preteklo med koncem pisnega postopka in sklepom Splošnega sodišča o začetku ustnega postopka, ne da bi bil sprejet kakršen koli procesni akt ali da bi za to obstajal kakšen drug očitni razlog.⁷⁷ Tega obdobja ni mogoče pojasniti z okoliščinami zadeve, pa naj gre za zapletenost spora, za ravnanje družbe Guardian ali za nastanek postopkovnih vprašanj.

i) Zapletenost spora

131. Obravnavane zadeve ni mogoče šteti za zapleteno, saj so trditve družbe Guardian temeljile na zapiskih, ki se nanašajo zgolj na nekaj stikov med udeleženkami pri omejevalnem sporazumu, ki so trajali malo več kot eno leto in en mesec.⁷⁸ Vsi ti dokumenti so bili zapisani v angleščini, ki je bila jezik postopka.⁷⁹

132. Sodišču v zadevi Baustahlgewebe/Komisija (EU:C:1998:608) ugotovitev, da postopek „zahteva podrobno preučitev sorazmerno obsežne dokumentacije“, ni zadostovala za to, da bi zadevo opredelilo za dovolj zapleteno, da upravičuje trajanje postopka.

76 — Zamenjava predsednika senata Moavera Milaneseja s sodnikom Kanninenom 25. novembra 2011 ni upoštevana okoliščina, saj je, prvič, do nje prišlo več kot tri leta in štiri mesece po koncu pisnega postopka, in drugič, kot je generalna pravobranilka J. Kokott navedla v zadevi Solvay/Komisija (EU:C:2011:256, točka 343), „[t]ežave pri notranji organizaciji Splošnega sodišča, na primer težave, povezane z redno menjavo ali zadržanostjo sodnikov, pravnim subjektom ne smejo škoditi“. Glej v istem smislu njene sklepne predloge v zadevi Solvay/Komisija (EU:C:2011:257, točka 184).

77 — Družba Guardian v bistvu trdi, da je obdobje treh let in petih mesecev med koncem pisnega postopka in sklepom o začetku ustnega postopka težko uskladiti s tem, da si Splošno sodišče ni posebej prizadevalo za preučitev dejstev in dokazov, kar naj bi bilo razvidno iz tega, da ni postavilo nobenih pisnih vprašanj v zvezi z dejanskim stanjem spora. Dodajam, da je navedeno trajanje v nasprotju tudi z načinom, na kateri je Splošno sodišče obravnavalo vprašanje lastne prodaje, ki je predmet prvega tožbenega razloga družbe Guardian, ko Splošno sodišče ni preučilo niti navedlo sodne prakse Sodišča na tem področju (KNP BT/Komisija, EU:C:2000:625), od katere je v izpodbijani sodbi odstopilo, in to čeprav se je družba Guardian nanjo sklicevala.

78 — Družba Guardian trdi, da so njene trditve temeljile na zapiskih, ki so se nanašali na „tri stike s konkurenti in dve izjavi podjetij ter na dva ali tri sestanke“.

79 — Splošno sodišče je moralo v obravnavani zadevi preučiti le manjše število prilog, v katerih so bili večinoma zapiski v zvezi s tremi stiki med konkurenti (skupaj 17 strani), ter kratke izvlečke iz dveh izjav podjetij. Vsi navedeni dokumenti so bili zapisani v jeziku postopka (in sicer v angleščini, ki jo drugače kakor na primer slovaščino ali malteščino, razumejo skoraj vsi).

133. V zadevah Gascogne in drugi je bila odločba Komisije naslovljena na 25 naslovnikov (in bilo je skoraj toliko vpletenih družb), od katerih jih je 15 vložilo ničnostno tožbo pri Splošnem sodišču. V obravnavani zadevi je bilo le devet naslovnikov sporne odločbe (vpletene pa so bile štiri družbe, in sicer Guardian, Asahi/Glaverbel, Pilkington in Saint-Gobain), od katerih je le družba Guardian vložila tožbo pri Splošnem sodišču.⁸⁰

134. Zadeva Baustahlgewebe/Komisija se je nanašala na odločbo, naslovljeno na 14 proizvajalcev (od katerih jih je 11 vložilo tožbe v treh različnih jezikih), v njenem okviru pa sta potekali dve celotni izmenjavi vlog.⁸¹ Vendar je Splošno sodišče v navedeni zadevi opravilo obravnavo devet mesecev prej, kot v obravnavani zadevi.

135. Poleg tega tožbeni razlogi, ki jih je navajala družba Guardian, niso bili posebno težavni. Družba Guardian je v utemeljitev predloga, ki se je nanašal na razglasitev delne ničnosti sporne odločbe, navajala le en tožbeni razlog, ki se je nanašal na napačno ugotovljeno dejansko stanje v zvezi s trajanjem njene udeležbe pri omejevalnem sporazumu in njegovo geografsko razsežnostjo. Predlogi za zmanjšanje globe so temeljili le na treh tožbenih razlogih. Prvi se je nanašal na nastanek ustreznih posledic razloga za razglasitev delne ničnosti. V okviru drugega tožbenega razloga je družba Guardian zatrjevala kršitev načel prepovedi diskriminacije in obveznosti obrazložitve. Tretji tožbeni razlog se je nanašal na napako pri presoji v zvezi z vlogo družbe Guardian pri omejevalnem sporazumu.

ii) Procesna vprašanja

136. Postopek v obravnavani zadevi kot v zadevi Gascogne in drugi ni bil niti prekinjen niti odložen s sprejetjem katerega koli ukrepa procesnega vodstva Splošnega sodišča.

iii) Pomen zadeve za družbo Guardian in njeno ravnanje v postopku

137. Zadeva je bila za družbo Guardian precej pomembna. Znesek globe, ki ji je bila naložena, v višini 148 milijonov EUR (v primerjavi z 9,9 milijonov EUR v zadevi Gascogne) je pomenil 4 % njenega celotnega prometa. Poleg tega ni družba Guardian nikakor ovirala ali zavlačevala poteka sodnega postopka. Njena začetna vloga je imela le 49 strani, odpovedala pa se je tudi drugi izmenjavi pisnih vlog (kar je redkost v zadevah s področja prava konkurence).⁸²

138. Poleg tega je družba Guardian Splošno sodišče trikrat opozorila, da še ni določilo datuma obravnave, pri tem pa je vsakič poudarila, da je od konca pisnega postopka preteklo že precej časa, Splošnemu sodišču pa je pisala tudi, da je nenavadno, da ustni postopek po štirih mesecih od obravnave še vedno ni končan,⁸³ čeprav Splošno sodišče strank ni k ničemer pozvalo.

139. Nazadnje, Splošno sodišče na stranke ni naslovilo nobenih pisnih vprašanj, ki bi lahko podaljšala čas do začetka ustnega postopka, in se je omejilo le na eno vprašanje v zvezi z dejanskim stanjem na obravnavi. Poleg tega se zdi, da Splošno sodišče v obdobju očitne neaktivnosti, ki je trajalo tri leta in pet mesecev, ni nikakor poskušalo pospešiti postopka. Glede na navedeno menim, da je bil s postopkom pred Splošnim sodiščem v obravnavani zadevi kršen člen 47, drugi odstavek, Listine, saj Splošno sodišče ni izpolnilo zahtev v zvezi s spoštovanjem sojenja v razumnem roku, kar je dovolj resna kršitev pravila, ki je namenjeno podeljevanju pravic posameznikom.⁸⁴

80 — Zato Splošnemu sodišču ni bilo treba obravnavati vprašanj „povezanosti“, ki se lahko pojavijo pri vzporedno vloženi tožbah in lahko tudi vplivajo na trajanje postopka (glej na primer sodbo Imperial Chemical Industries/Komisija (T-214/06, EU:T:2012:275, točka 314)).

81 — EU:C:1998:608 (točki 35 in 47).

82 — Gej sklepne predloge generalne pravobranilke J. Kokott, predstavljene v zadevi Solvay/Komisija (EU:C:2011:256, točka 340). Glej v istem smislu njene sklepne predloge v zadevi Solvay/Komisija (EU:C:2011:257, točka 181).

83 — Družba Guardian je zato predsedniku Splošnega sodišča celo uradno predlagala prednostno obravnavo.

84 — Sodba Bergaderm in Goupil/Komisija (C-352/98 P, EU:C:2000:361, točka 42).

140. Kot je razvidno iz sodbe *Groupe Gascogne/Komisija* (EU:C:2013:770), lahko družba Guardian, če meni, da med njenimi finančnimi težavami, ki jih navaja v pritožbenem postopku, in tem, da Splošno sodišče ni spoštovalo načela sojenja v razumnem roku, obstaja vzročna zveza,⁸⁵ to uveljavlja v okviru tožbe, vložene pri Splošnem sodišču, na podlagi členov 235 in 288, drugi odstavek, ES (postala člen 268 PDEU in člen 340, drugi odstavek, PDEU).⁸⁶

141. V zvezi s tem iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je „[n]aloga Splošnega sodišča [...], da presodi obstoj uveljavljane škode in vzročno zvezo med njo in predolgim trajanjem spornega sodnega postopka, tako da preuči dokaze, predložene v ta namen“ (točka 88 navedene sodbe).

142. Zato „mora v primeru odškodninske tožbe, vložene, ker naj bi Splošno sodišče s tem, da ni izpolnilo zahtev, povezanih s spoštovanjem sojenja v razumnem roku, kršilo člen 47, drugi odstavek, Listine, to na podlagi člena 340, drugi odstavek, PDEU upoštevati splošna načela, skupna pravnim ureditvam držav članic, za obravnavanje tožb, utemeljenih na podobnih kršitvah. V teh okoliščinah mora Splošno sodišče zlasti preučiti, ali je mogoče poleg obstoja premoženjske škode identificirati obstoj nepremoženjske škode, ki naj bi jo utrpela prizadeta stranka zaradi prekoračitve tega roka, za katero bi bilo treba v takem primeru plačati primerno odškodnino“ (točka 89 navedene sodbe).

143. Nazadnje, „[z]ato je naloga Splošnega sodišča, ki je pristojno na podlagi člena 256(1) PDEU, da odloči o takih odškodninskih zahtevkih v drugi sestavi kot je ta, ki je odločala o sporu, v zvezi s katerim se graja trajanje postopka in z uporabo meril, določenih v točkah od 85 do 89 [sodbe *Groupe Gascogne/Komisija*]“(točka 90).

IV – Stroški

144. V skladu s členom 184(2) Poslovnika Sodišča, če je pritožba utemeljena in če Sodišče samo dokončno odloči v sporu, to odloči tudi o stroških. Člen 138(3) tega poslovnika, ki se uporablja za pritožbeni postopek na podlagi njegovega člena 184(1), določa, da če vsaka stranka uspe samo deloma, nosi vsaka svoje stroške.

145. Ker Komisija v tem pritožbenem postopku ni uspela, ji je treba naložiti pačilo stroškov družbe Guardian. Ker pa sta Družba Guardian in Komisija samo delno uspeli s svojimi predlogi v postopku na prvi stopnji, je treba odločiti, da vsaka od njiju nosi svoje stroške, ki so jima nastali na navedeni stopnji.

V – Predlog

146. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj:

- ugotovi, da je Splošno sodišče Evropske unije v sodbi *Guardian Industries in Guardian Europe/Komisija* (T-82/08,EU:T:2012:494) s tem, da je presodilo, da je dopis Evropske komisije z dne 10. februarja 2012 dopusten, čeprav je bil vložen po izteku roka, napačno uporabilo pravo, ter naj navedeni dopis razglasi za nedopusten in ga izloči iz spisa;

85 — ? Družba Guardian se sklicuje na škodo, nastalo zaradi: (a) izpada prihoda zaradi začasnega plačila 111 milijonov EUR globe in (b) stroškov pridobitve bančne garancije za preostali del globe (30.000 EUR mesečno). Sodišču predlaga, naj ji kot nadomestilo za kršitev načela sojenja v razumnem roku občutno zmanjša globo, to nadomestilo pa ocenjuje na 25 % globe pred kakršnim koli morebitnim zmanjšanjem na podlagi prvega pritožbenega razloga.

86 — Glej sklepne predloge v zadevi *Groupe Gascogne/Komisija* (C-58/12 P, EU:C:2013:360, točka 148). Strinjam se z analizo generalne pravobranilke E. Sharpston, ki v točki 149 teh sklepnih predlogov v zvezi z „dogodkom, ki bi povzročil“ nepogodbeno odgovornost Unije za namene člena 46 Statuta sodišča navaja, da je treba za ta dogodek šteti ugotovitev Sodišča, da je pred Splošnim sodiščem nastalo nepotrebno odlašanje. To pomeni, da bi petletni zastaralni rok, v katerem je treba vložiti tak odškodninski zahtevek, začel teči z izdajo sodbe Sodišča.

- navedeno sodbo razveljavi, ker je Splošno sodišče s tem, da je potrdilo odločbo Komisije, s katero je bila lastna prodaja izključena iz izračuna glob, naloženih drugim naslovnici odločbe, kar je povzročilo diskriminacijo tožečih strank, napačno uporabilo pravo;
- zato za 37 % zmanjša znesek globe, naložene tožečim strankam, in globo določi na 93.240.000 EUR namesto 148.000.000 EUR;
- ugotovi, da Splošno sodišče ni presodilo v razumnem roku;
- odloči, da vsaka stranka nosi svoje stroške v zvezi s postopkom na prvi stopnji ter da vse stroške v zvezi s postopkom na tej stopnji nosi Komisija.